

Savunuculuk Rehberi

Savunuculuk çevre politikalarını nasıl etkiler?

Savunuculuk Rehberi

Savunuculuk çevre politikalarını nasıl etkiler?

Bu kitapçık doğa koruma ve çevre alanında çalışan sivil toplum kuruluşları ve bireyler için tasarlanmıştır. Savunuculuk stratejisi geliştirmek için iyi örnekleri sunar.

Yazarlar Margherita Tolotto, Mara Silina

Editörler Alison Abrahams, Joanna Sullivan

Türkçe yayına hazırlayan Duygu Kutluay

- 1. Basım** Ocak 2015, ENV.NET Projesi kapsamında TEMA Vakfı tarafından yayına hazırlanmıştır.
- 2. Basım** Ekim 2018, CO-SEED Projesi kapsamında çoğaltılmıştır.

EEB: Boulevard de Waterloo 34 – 1000 Brussels – Belgium
Tel: +32 289 1090 | Fax: +32 2 289 1099 | Email: mara.silina@eeb.org

EEB: Boulevard de Waterloo 34 – 1000 Brussels – Belgium
Tel: +32 289 1090 | Fax: +32 2 289 1099 | Email: eeb@eeb.org
www.eeb.org – www.participate.org – www.springalliance.eu
www.zeromercury.org – www.ejolt.org – www.market-watch.eu
www.coolproducts.eu

Bu yayın Avrupa Birliği'nin desteğiyle hazırlanmıştır. Yayının içeriği sadece CO-SEED proje yararlanıcılarının sorumluluğunda olup hiçbir şekilde Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmaz.

Avrupa Çevre Bürosu (European Environmental Bureau) Avrupa vatandaşlarının çevre için sesidir. Çevresel adalet, sürdürülebilir kalkınma ve katılımcı demokrasi için çalışır. Avrupa Birliği'nin tüm insanlar için sağlıklı bir çevre ve biyolojik çeşitliliğin garantisini ister. TEMA Vakfı, Avrupa Çevre Bürosu Yönetim Kurulu üyesidir ve bu yayının Türkçe yayınından sorumludur.

İçindekiler

- 1. Bölüm:** Etkin savunuculuk için adım adım metodoloji rehberi
- 2. Bölüm:** Savunuculuk araçları, sözlük ve örnekler

1. Bölüm

Savunuculuk Nedir?	4
Stratejik Savunuculuk Planlaması için On Soru	6
1. Ne istiyoruz?	10
2. Mesajımızın kime ulaşmasını istiyoruz?	11
3. Neyi duymaya ihtiyaçları var?	15
4. Bunu kimden duymak istiyorlar?	17
5. Mesajımızı nasıl duyuracağız?	18
6. Elimizde ne var?	23
7. Karşımızdakiler kim?	24
8. Gelişmek için neye ihtiyacımız var?	25
9. Nasıl başlayalım?	26
10. İşe yaradığını nasıl anlayacağız?	27

2. Bölüm

Ek 1 Sözlük	28
Ek 2 Örnek pozisyon belgeleri	31

Savunuculuk nedir?

Savunuculuk karar alıcıları etkileyen organize bir süreçtir. Savunuculuk, politikaların oluşturulmasını, değiştirilmesini, uygulanmasını ve yürütülmesini içerebilir. "Politika" terimi hükümet tarafından çıkarılan mevzuatı içermekle birlikte, daha kapsamlı bir anlama da sahip olabilir.

"Savunuculuk" toplulukların haklarına saygı gösterilmesinin ve bu hakların hayata geçirilmesinin sağlanması sürecidir. Herkes, savunuculuk eylemi başlatabilir. Bu eylem ne kadar düzenli ve yapılandırılmış olursa, somut sonuçlara ulaşma şansı da o kadar yüksektir. Lobicilik ve kampanyacılık savunuculuğun parçalarıdır.

Lobicilik, belirli bir konuda, o konuda uzmanlardan oluşan küçük bir grup tarafından yürütülür.

Kampanyacılık ise belirli bir konuda kamuoyunun veya politikacıların ilgisini artırmayı amaçlayan bir dizi girişimdir.

Savunuculuğu, karar verme sürecini somut olarak etkilemeye yönelik eylemler bütünü olarak tanımlamak mümkündür.

Araştırma ve Analiz

- ✓ Başlangıç noktası olarak sağlam bir temel tanımlamak

Aynı hedefe ulaşmaya çalışan kişi ve kurumların tanımlanması ve ağ oluşturma

- ✓ Bu kişi ve kurumların uzmanlıklarından yararlanmak ve beraber çalışmak

Kampanya

- ✓ Geniş kitlelere ulaşarak farkındalık yaratmak ve onları harekete geçirmek

Lobicilik

- ✓ Planlı bir şekilde karar vericilerle iletişime geçmek ve savunulan konuların önemine dikkat çekmek

Savunuculuk planlaması için on soru:

1. Ne istiyoruz?

Hedefler

2. Mesajımızın kime ulaşmasını istiyoruz?

Hedef kitle

3. Hedef kitlenin ne duymaya ihtiyacı var?

Mesajlar

6. Elimizde ne var?

Kaynaklar

7. Karşımızdakiler kimdir?

Gerekçeler

8. Gelişmek için neye ihtiyacımız var?

Zorluklar

4
Bunu kimden
duymak
istiyorlar?

Sözcüler

5
Bunu onlara
nasıl
duyuracağız?

İletişim

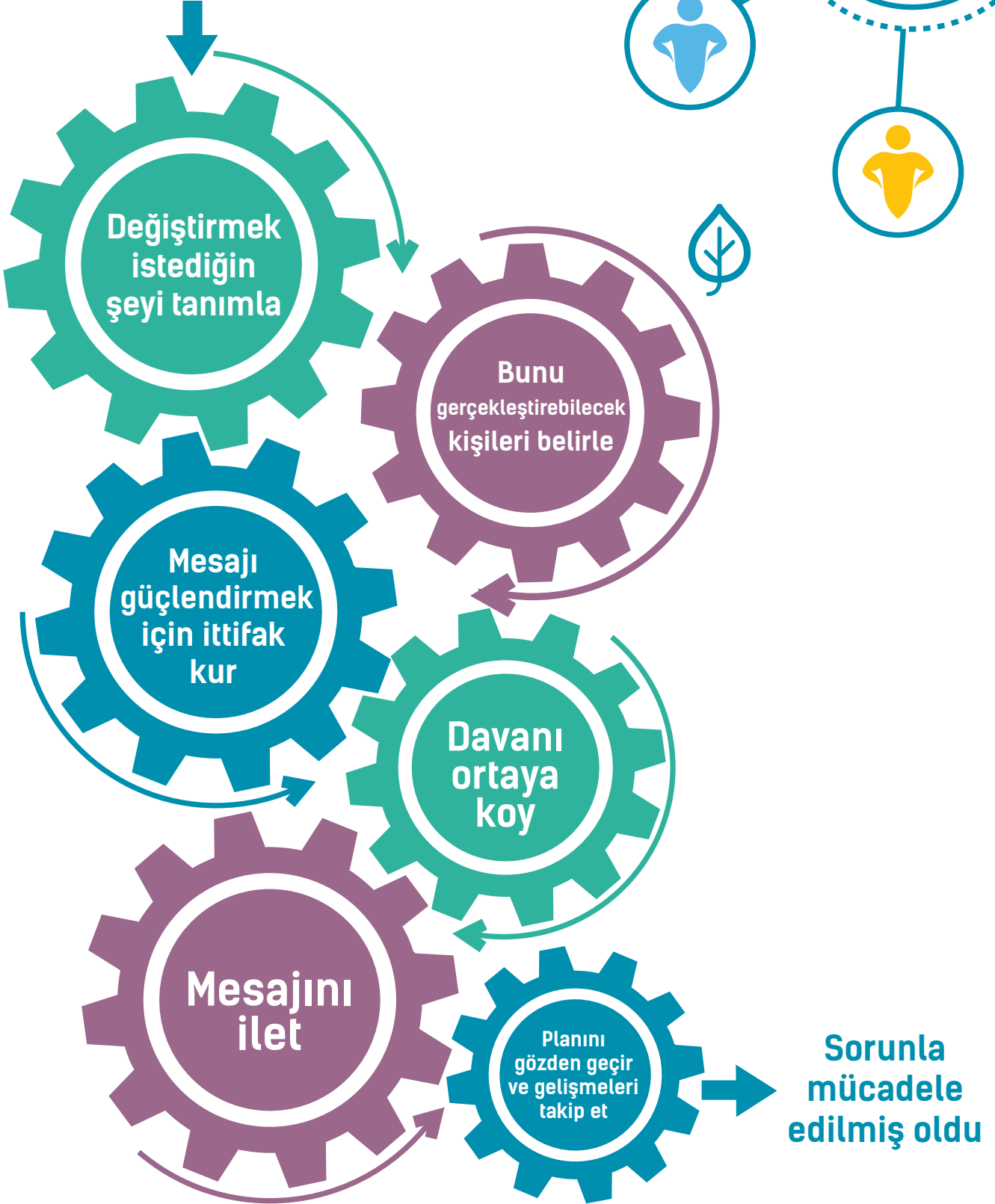
9
Nasıl
başlayalım?

Aşamalar

10
İşe yaradığını
nasıl
anlayacağız?

Değerlendirme

**Sorun
belirlendi**

Temelleri sağlam kurmak

Asgari standartlar için bazı öneriler:

- Dernek kurma ve toplanma özgürlüğü
- STK'nızın hukuken tanınması
- İfade özgürlüğü hakkı
- Hukuki dayanağı olmayan devlet müdahalesi olmadan faaliyette bulunma hakkı

- Bu hak, mevzuat, politika ve programlama temelinde hükümetler ve bağışta bulunanlar tarafından sağlanmalıdır.

- Farklı görüşlerin sistematik olarak dahil edilmesi
- Amaç ve karar verme sürecinin şeffaflık ve açıklığı
- Bilgiye erişim hakkı
- Ülke dilinde mevcut olan belgelere erişim
- Kararları etkilemek için istişarelerin zamanlaması

- Devlet planları ve eylemleri konusunda şeffaflık ve hesap verebilirlik
- Karar verme sürecinde STK'ların rolünün net olarak tanımlanması

- Uzun vadeli sonuç odaklı bakış açısı

1. Ne istiyoruz?

Etkili bir savunuculuk stratejisi oluşturmak için, ilk olarak sorunu, kapsam ve arka planıyla açıkça belirlemelisiniz. Daha sonra temel hedef veya genel amacınızı belirlemelisiniz. Ulusal ve uluslararası düzeyde amacınızla bağlantılı olabilecek hukuki (ve siyasi) altyapı konusunda yeterli bilgiye sahip olmak gerçekten önemlidir.

Genel ve özel hedefleri belirlemek savunuculuk planlanma sürecinin temelini oluşturmaktadır.

Savunuculuk stratejilerinde genellikle bir ila üç özel hedef bulunur. Daha fazla özel hedef olması, stratejinizin yönetimini olanaksız hale getirebilir.

Kendinize sorun: Görmek istediğiniz değişim ne?

Hedefleriniz, SMART olmalıdır:

- ✓ **S** Net
- ✓ **M** Ölçülebilir
- ✓ **A** Ulaşılabilir
- ✓ **R** Gerçekçi
- ✓ **T** Sürelendirilmiş

Ayrıca, belirlenen hedefler:

- Doğru bir dil kullanarak oluşturulmalıdır (ikinci bölümdeki sözlüğe bakınız)
- “Ne, ne zaman, kim ve nerede” sorularının cevabını net bir şekilde içermelidir.
- Anlamlı bir şekilde dile getirilmelidir.

Özel hedeflerinizi belirledikten sonra, bir sonraki adım bu hedeflere ulaşmak için somut eylemlerin belirlenmesidir.

Planlama modeli

Her savunuculuk kampanyası temel hedef veya genel amaca göre tasarlanmalıdır. Aşağıdakilerle ilgili olabilir:

- Sağlıklı bir çevrede yaşama hakkınıza zarar veren yürürlükteki bir kanun,
- Karar verme sürecinin sonucu,
- Belirli bir konuda hükümetin tutumu (nükleer enerji, kömür enerjisi, iklim değişikliği, STK'ların katılım hakkı vb.)
- Belirli bir projeye ilgili olarak hükümetin tutumu (büyük yakma tesisleri, kömürlü termik santraller, hidroelektrik santraller, yapılaşma vb)

Mevcut durum:

STK'ların değer ve rolü, ulusal politika ve mevzuata yeterince aktarılmamıştır.

Amaç:

Çevresel konularda STK'ların karar verme sürecine katılımları aşağıdakiler vasıtasıyla desteklenmeli ve sağlanmalıdır.

Hedefler:

Çevresel konularda faaliyette bulunan STK'ların rolünü tanımlayan ulusal kanunların değiştirilmesi

Devlet ve STK toplulukları arasında sürekli bir bilgi alışverişi

STK faaliyetlerinin daha iyi koordine edilmesi ve savunuculuk eylemi konusunda net bir uzun ve kısa dönem görüş sunulması

Eylemler:

STK'lar, devlet temsilcisi ile toplantı yapılması için kimin görüşeceğini ve bu toplantının ne zaman yapılacağını gösteren bir takvim hazırlayabilirler.

STK'lar arasında bilgi alışverişinin kolaylaştırılması için kurum içi bir platform oluşturulabilir.

STK temsilcileri arasında düzenli olarak yapılacak stratejik toplantılar planlanmalıdır.

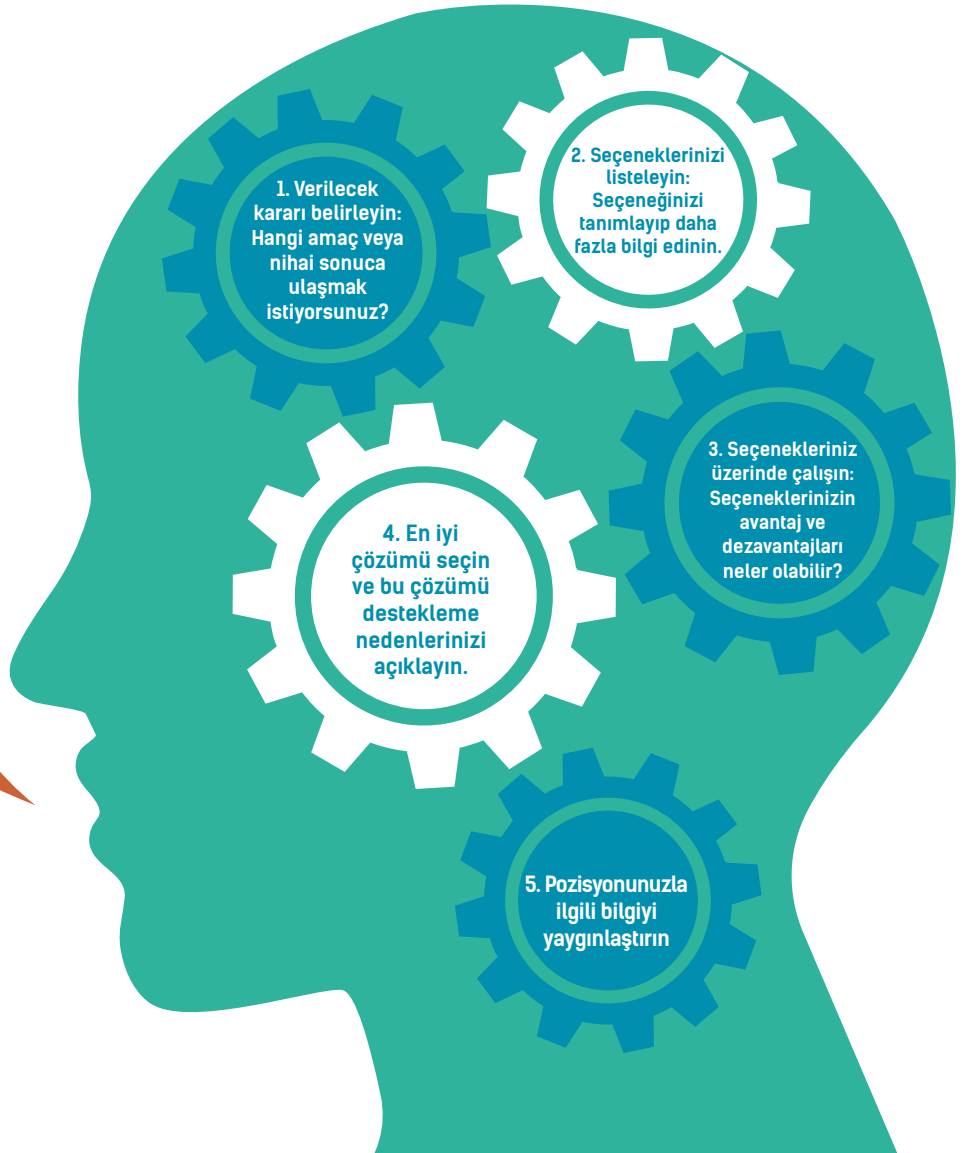
2. Mesajımızın kime ulaşmasını istiyoruz?

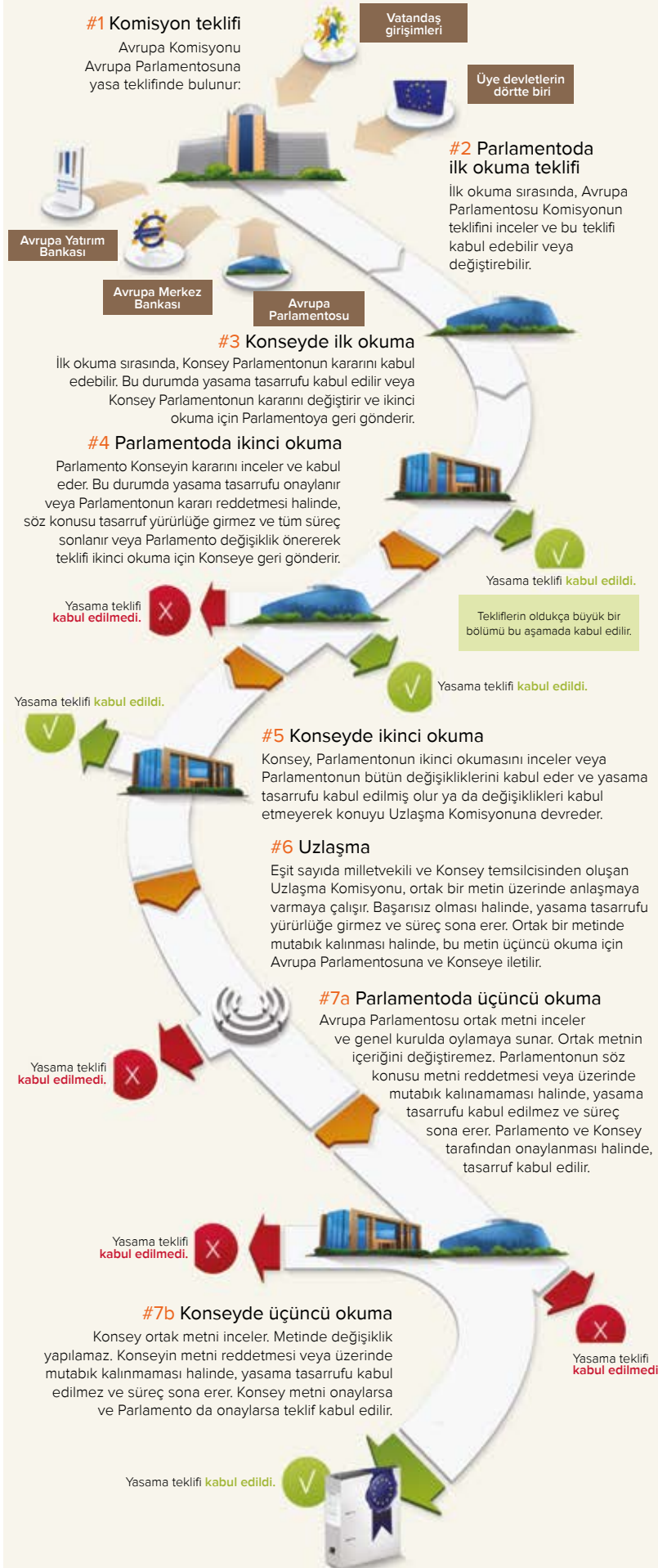
Amaç netleştirilip, özel hedefler ve üzerinde çalışılması gereken somut değişiklikler belirlendikten sonra, bu değişikliği kimin yapabileceğine karar vermek önemlidir.

Bir önceki aşamada olduğu gibi, istediğiniz değişimi gerçekleştirme gücü olan kişi veya kurumları da göz önünde bulundurarak, hukuki ve politik altyapının önemi unutulmamalıdır.

Amaçladığınız değişimde rol oynayabilecek paydaşlar ve onların karar alma süreçlerine ilişkin bir yol haritası çıkarmak da çalışmalarınızda rehber niteliğinde olabilir. Savunuculuk yapmaya hazır olmanız için mevcut durum, kişiler ve süreçler hakkında güncel bilgiye de sahip olmak gerekmektedir.

doğru karar vermek için gereken 5 aşama

Yanda AB Parlamentosunun internet sitesinden alınmış ve Avrupa Kurumları arasındaki en sık kullanılan karar alma usulünü tanımlayan bir grafik yer almaktadır.

Olağan Yasama Süreci:
http://www.europarl.europa.eu/external/html/legislativeprocedure/default_en.htm

Meşruluk ve erişim

Karar alma sürecinin her aşaması farklı güçler tarafından yönetilir ve nadiren tahmin edilebilir dinamikler içerir. Her aşamada farklı oyuncular yer almaktadır. Demokratik bağlamda tüm aşamaların gelişimini izleyebilmeniz ve bu aşamalara katılabilmemiz gerekmektedir. Bunun mümkün olmaması ve kamu idaresinin karar alma sürecine katkı sağlama hakkınızı dikkate almaması halinde, uluslararası düzey de dahil olmak üzere davanızı savunabilirsiniz. Bunu yaparken potansiyel olarak süreçle ilgili olan uluslararası kurumların (Örneğin AB veya Birleşmiş Milletler) pozisyonlarının ne olduğunun bilinmesi önemlidir.

Paydaşlarla düzenlenen etkinlikler, konferanslar, yuvarlak masa toplantılarının tamamı size ülkenizde çevre konusunda faaliyet gösteren STK'ların karşı karşıya kaldığı sorunlara dikkat çekme fırsatı sunar. Bazen ülkenizdeki politika ve karar verme süreçlerini etkileyebilecek veya size destek sunabilecek ulusal düzeyde olmayan güçlü aktörleri hedef almaya karar verebilirsiniz.

Demokrasi ve itibar

Kurumunuzun, demokratik temellerini ve sizi destekleyen vatandaşları göstermeniz önemlidir. Bu, mesajınızı verirken size itibar ve meşruluk sağlar.

Stratejiniz, konumunuzu belirlerken, kamuoyu görüşünün ve tabanda halkın fikirlerinin dikkate alındığını göstermenize imkan vermelidir. İmza kampanyaları (çevrimiçi veya ıslak imzalı) veya toplantılar aracılığı ile girdi sağlayabilirler.

Mesajları doğru hedeflemek

Mesajlarınız, farklı paydaşlara göre uyarlanabilir olmalıdır. Değiştirmek istediğiniz konuyla ilgili paydaşların sahip oldukları farklı algıların anlaşılması önemlidir. Böylelikle daha yapılandırılmış bir savunuculuk eylemi oluşturabilir ve mesajınızın anlaşılma ihtimalini artırabilirsiniz.

Dinleyicilerin analizi

Paydaş analizi, hedef kitlenizi ve bunlar üzerinde etkili olabilecek kişi veya kurumları, olası işbirliklerini ve karşı tarafı belirlemenizi sağlar. Etkin bir paydaş analizi için, sizi destekleyenleri ve karşınızdakileri net bir şekilde tanımlayın.

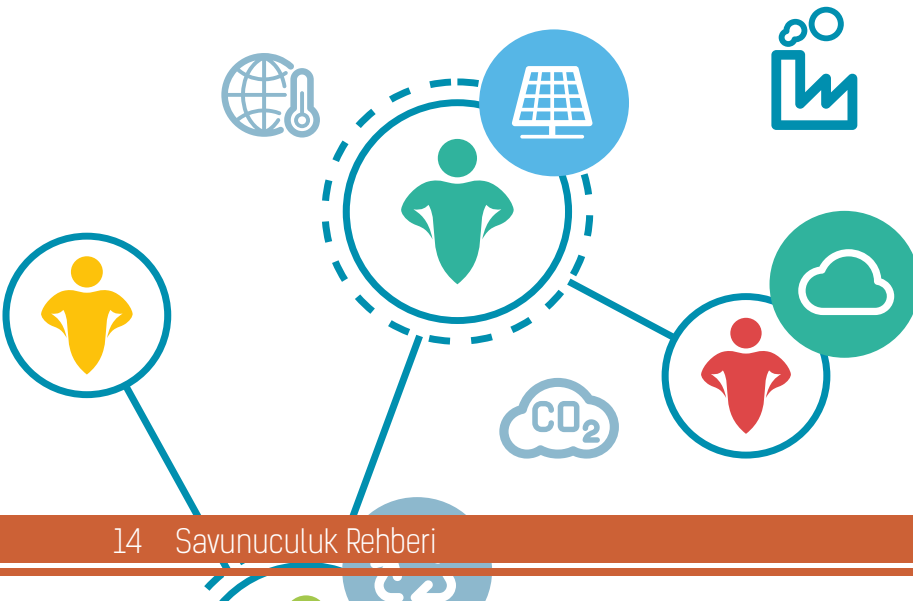
Böyle bir matris, potansiyel hedefi ve aktörlerin hangi bölümde yer aldığına göre müttefik ve olası muhalifleri belirlemeye başlamanıza yardımcı olacaktır.

En fazla güce sahip aktörler (matrisin üstte yer alan iki bölümü) sizin hedef kitlenizdir ve önceliklendirilmelidir. Matrisin sol tarafında yer alan potansiyel muhalifler tanımlanmalı ve eyleminizi zayıflatmayı amaçlayan çabalarını önleyici tedbirler alınmalıdır.

İstihbarat toplama

Hedef kitlenizi belirledikten sonra, bazen savunduğunuz konuda bu hedef kitlenin ne tür ve ne kadar bilgiye sahip olduğunun incelenmesi için de zaman ayırmalısınız. Hedef kitlenizle herhangi bir bilgi paylaştınız mı? Konuya ne kadar hakimler? Hangi yeni bilgiler, konu hakkında fikirlerini değiştirmelerini sağlar?

Bu soruları cevapladıktan sonra, hedef kitlenize yaklaştığınızda neyin üzerinde durmanız gerektiği konusunda fikir sahibi olmalısınız.

3. Neyi duymaya ihtiyaçları var?

Konuyla ilgili olarak paydaşlarınızı ilgilendiren yönleri belirledikten sonra, mesajınızı etkili bir şekilde sunmak için strateji oluşturmalısınız. Hangi bilginin, kime hangi kanallardan sunulacağını seçmek bu aşamanın kilit noktasıdır.

İletişim stratejisi

Kendi takımınız ve parçası olduğunuz ağla paylaşabilmek üzere iletişim stratejinizin yazılı olmasında fayda vardır. Böylece proje ilerledikçe, bu belge bir referans noktası sağlar ve iletişimi yolunda tutar.

Mesajınızı vermek için güçlü bir sözcü belirlemeniz gerekmektedir. Bunlar, siz mi olacaksınız, takımınızdan, ağınızdan yoksa dışarıdan biri mi?

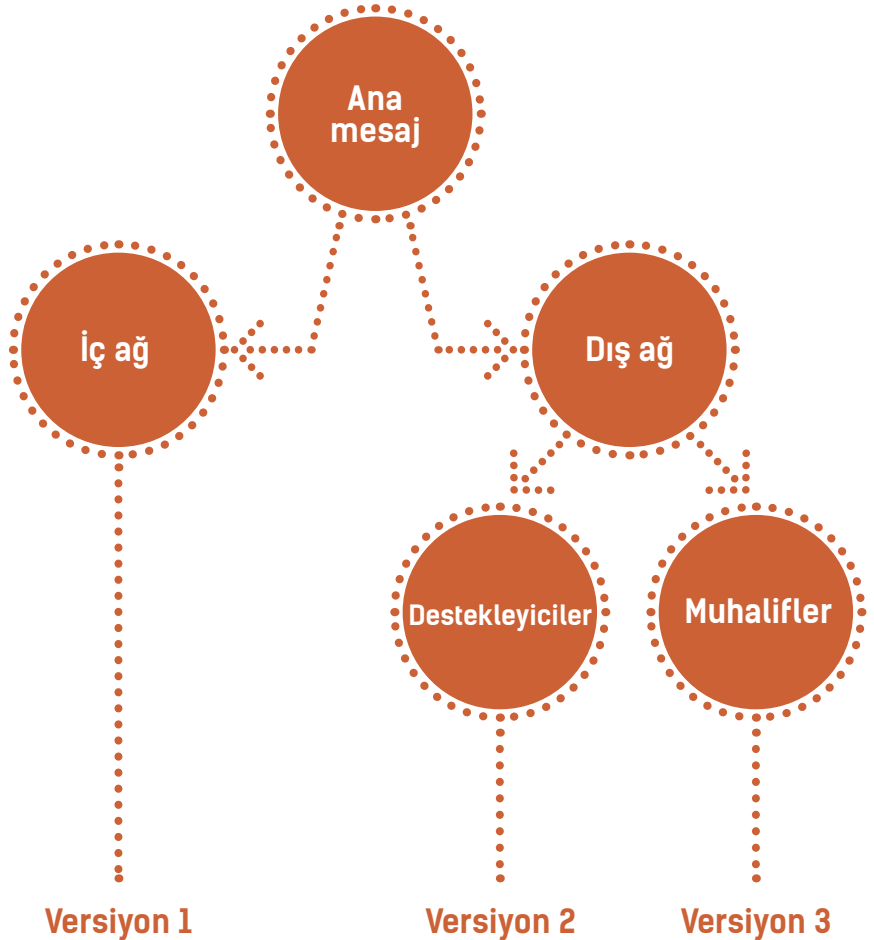
Ayrıca, hedef kitlenize ulaşmak için onlara çekici gelecek en uygun iletişim kanallarını da tespit etmeniz gerekmektedir. Bunlar, paydaş etkinlikleri, sosyal medya, yüz yüze toplantılar, email veya gazete ve bloglar olabilir.

Eğer dinleyici kitleniz tarafından en çok tercih edilen iletişim kanallarını bilip tercih ederseniz, sizin mesajınızı güvendikleri bir kanal yoluyla aldıkları için benimseyeceklerdir.

Ana mesajlar

Mesajınızın aynı amacı paylaşan ve çevre konularında faaliyet gösteren diğer STK'lardan oluşan bir "iç ağ" ile sizin tarafınızda veya karşınızda olabilecek paydaşlar tarafından oluşturulan "dış ağ" arasında yayılması gerektiği hiç bir zaman unutulmamalıdır.

Sadece bir tane ana mesajınız olmalı! Fakat, farklı kitleleri göz önünde bulundurarak, bu mesajın sunulmasında üç farklı yöntem düşünebilirsiniz.

Meslektaşlarınızla beraber, ana mesajınızın genel kurumsal mesajınıza uygunluğunu ve net ve anında anlaşılabilir olduğunu kontrol etmelisiniz.

İyi bir mesajın farkı, sonuç odaklı olmasıdır. Savunuculuğunu yaptığınız sonucun farklı kitlelere faydası veya katkısı nedir? Eğer insanlar savunuculuğunu yaptığınız konudan ne kazanacaklarını görürlerse, mesajınızı daha kolay benimserler.

Alt mesajlar

Kamuoyu endişeleri ve konunun ilişkisini gösterin ve siyasal sistemde nelerin değişmesi veya dikkate alınması gerektiğini belirtin. Ana mesajınızı ekonomik, toplumsal, doğal açılardan destekleyecek alt mesajlar geliştirmek sizi destekler.

Her alt mesajınızın rakamsal verilerle niceliksel, fikir ve görüşlerle niteliksel olarak desteklenmesi gerekmektedir.

Üçüncü tarafların sahiplenmesi

Mesajınız net olduğunda, hedef kitleniz içinde değişim gerçekleştirmek için kimlerin etkin aktör olduğunu belirleyin. Duruşunuz ne kadar paylaşılsa, mesajınız o kadar güçlenir ve yayılma potansiyeli o denli artar. Bu üçüncü tarafların dahil olduğu noktadır.

Ağlar, ortaklıklar, ittifaklar mesajınızı, güçlü bir değişim dalgasına çevirebilir.

4. Bunu kimden duymak istiyorlar?

Eğer mesajı veren tek kişi sizseniz, bir etki yaratacak kadar sesinizi duyurmanız oldukça zordur. İşbirlikleri başarı için anahtardır.

İnsanlarla, gruplarla veya kurumlarla faydalı işbirliği oluşturmak için farklı yöntemler bulunmaktadır:

- özellikle çevrim içi bilgi paylaşımına yönelik **ağlar**,
- uzun dönemli stratejik **ortaklıklar**,
- genellikle tek bir konu veya kampanya için oluşturulan **ittifaklar**.

İş birliği anahtardır

Birlikte savunuculuk yapmak, bilgi paylaşımının kolaylaştırılması ve ulusal, bölgesel ve uluslararası düzeyde mevcut kaynakların etkili bir şekilde kullanılması yoluyla savunuculuğu büyük oranda geliştirebilir. Fakat bu yöntemlerin oluşturulması ve devamlılığının sağlanması zordur. Halihazırda bir grup varsa, bu gruba katılarak kurumunuzun devam eden savunuculuk eylemine katkı sunabilmesi için gerekli yöntemleri araştırmalısınız. Herhangi bir grubun bulunmaması halinde, çevreye ilişkin konularda daha büyük etkiye sahip olacak ittifak veya ortaklık oluşturulması teklifinde bulunabilirsiniz.

Bazen, bir ittifakta veya ağda çalışmak kolay olmayabilir. Aynı konuyla ilgili çalışma yürüten kişilerin aynı yaklaşıma veya aynı beklentilere sahip olmasını

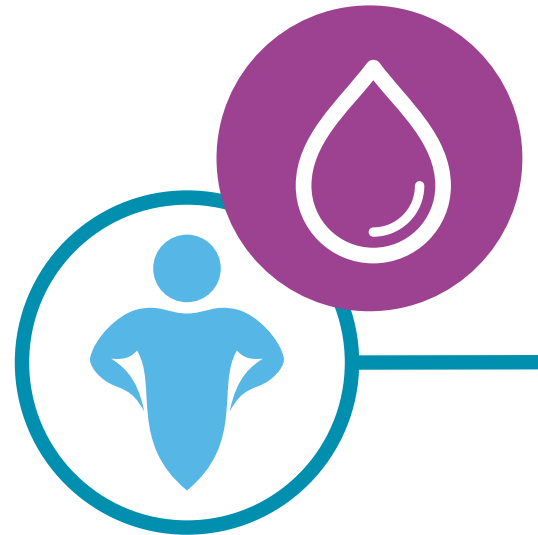
beklememelisiniz. Bu nedenlerle, ileride oluşabilecek herhangi bir uyuşmazlığın önlenmesi için en iyi yol, birlikte çalışacağınız faaliyetlerin belirlenmesidir.

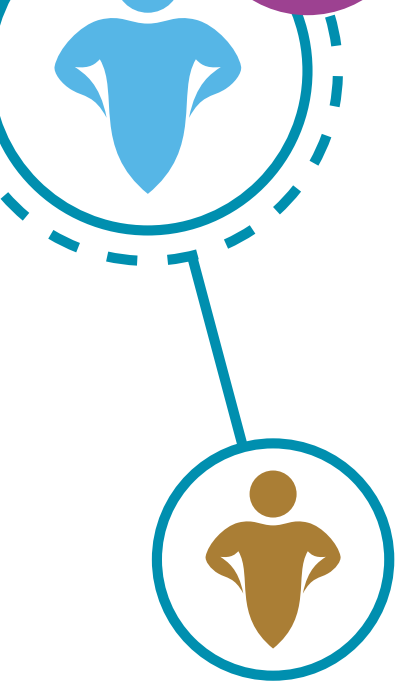
İş birliğinde netlik

İyi niyet sözleşmesi veya **ortak platform** ortaklığınızın/ittifakınızın durumunu ve özelliklerini resmi olarak sunmanızı sağlayan faydalı araçlardır.

Özellikle, günlük faaliyetlerin farklı yönleri dahil edilmelidir:

- Üyelik: Gruba kimin katılabileceğine karar vermek için gerekli olan kriterlerin belirlenmesi,
- Liderlik: Girişimi kimin yöneteceğinin belirlenmesi için gerekli olan kriterlerin belirlenmesi,
- Yetki: En önemli aşama, konu ne kadar açıksa, kolektif eylemin yönetilmesi sırasında daha az zorlukla karşılaşılabilecektir. Ayrıca, grubun ne yapmayacağını tanımlanması ve grubun neyi temsil ettiğinin daha iyi anlaşılması için açık sınırlar belirlenmesi önemlidir.
- Katılım kuralı: Grup içindeki itilafların önlenmesi için, üyelerden ne tür katkılar beklediğinin açıklanması gerekmektedir.
- Yönetim: Grubun işleyişi için iç kurallar belirlenmelidir. Üyelerin ne zaman bireysel bir yapı olarak hareket edebileceğini veya grup sözcülerinin kimler olacağını öngörebilirsiniz.

5. Mesajımızı nasıl duyuracağız?

Etkili bir savunuculuk eylemi için mesajınızı destekleyecek kanıtlar bulmak için araştırma yapmanız çok önemlidir. Rakamsal veriler, grafikler, saygın kişi ve kurumlardan destekleyici mesajlar sahip olabileceğiniz güçlü araçlardır.

Sloganlar akılda kalır

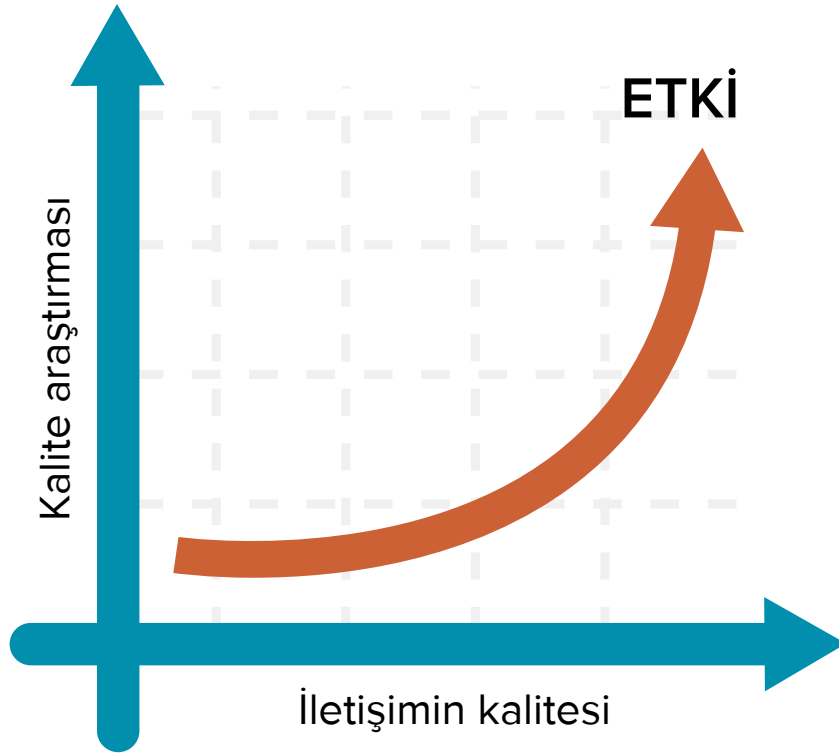
Mesajınızı daha hızlı yaygınlaştırabilmek için akılda kalan sloganlar geliştirebilirsiniz. Bu hem mesajınızın hem de kurumunuzun görünürlüğünü artırabilir. Semboller, kitlelerin dikkatini çekmek ve duygularını harekete geçirmek için önemlidir.

Bir resim binlerce kelimeye bedeldir

Mesajınızı destekleyecek güçlü bir görsel (karikatür, fotoğraf, infografik veya grafik tasarım) medya ve insanların mesajınızı desteklemesi için güçlü bir araçtır.

Sosyal medya

Sosyal medya, mesajınızı yaymak ve desteklemek için mükemmel ve uygun maliyetli bir yol sağlar. Uygun bir etiket (hashtag) seçerek, insanların konuyu kolay takip etmelerini ve konuşmaya katılmalarını sağlayabilirsiniz. Sosyal medya kullanımı konusunda insanların yetkinliklerini hesaba katmayı unutmayın.

Araştırma size fayda sağlar

- Bağımsız kaynaklardan savunuculuk yaptığınız konuya yönelik tartışılacak referanslar
- Başka dillerde yayınlanan konunuzla ilgili politika belgeleri ve medya klipleri
- Sosyal medya kampanyaları ve diğer ülke liderlerinden destekleyici tweetler size destek sağlar.

Bazı durumlarda, Twitter, Facebook ve diğer sosyal platformlar mevcut olmayabilir. Bazı ülkeler veya dinleyiciler (mesajınızı iletmek istediğiniz kitleler) bu kanalları tercih etmeyebilir. İnternetin her zaman bulunduğu varsayılmamalıdır. Bu yüzden, mesajınızı iletmek için sadece sosyal medyaya güvenmek tavsiye edilmez.

Dinleyicilere uygunluk

İletişim stratejisi planlanırken, mesajınızın alıcısını da düşünmeniz gerekir. Neleri umursuyor ve önemli buluyorlar? Bunlar, teknik ve bilimsel delillere ne kadar ihtiyacınız olduğunu belirlemekte yardımcı olacaktır.

Sivil toplum: Farklı seçimlerin getirebileceği olası senaryolarla ilgili bir canlandırma sunarak belirli bir konu ile ilgili endişelerinizin neler olduğuna ilişkin net ve anlaşılabilir bir açıklamada bulunmanız gerekmektedir. Farklı çıktıların günlük hayat üzerindeki uygulamaya yönelik sonuçlarının altının çizilmesi önemlidir.

Sanayi temsilcileri: Sanayi sektörünün desteklediği konular arasında çevreye öncelik verilmesini sağlamak her zaman kolay olmamaktadır. Bu konuya yönelik en iyi yaklaşım, belirli bir pozisyonun neden olabileceği negatif reklâmın ve insan hakları ihlali ile sorumluluğun yasal sonuçlarını vurgulamak olacaktır. Ayrıca, çevresel sorumluluk veya itibar kazanmaya da dikkat çekilebilir.

Gazeteciler: Gazeteciler ile iletişim kurulması oldukça önemlidir. Mesajınızın iletilmesini sağlayacak güce ve araca sahiptirler. İletişime geçebildiğiniz gazetecilerle ilgili bilgiyi sınıflandırabileceğiniz türde bir veritabanınızın olması faydalı olabilir. Böylece, çalışmanız için kimin faydalı olabileceğini seçmeniz daha kolay olacaktır.

Kamu görevlileri: Kamu görevlileri ile etkili bir iletişim içerisinde olunması bir savunuculuk eyleminin başarılı ya da başarısız olmasını sağlayabilir.

Kişisel mesajlar

Eğer mesajınızı yönelttiğiniz insanlarla buluşacaksanız, sözlü olmayan iletişime de dikkat etmeniz gerekmektedir. Kendinize güvenmeniz ve ortama uygun giyinmeniz önemlidir. Dinleyicilerinize benzemeye çalışın. Görünüş tek başına önemli olmamakla beraber, dinleyicilerin sizin yanınızda rahat hissetmelerini ve mesajınızı benimsemek için daha açık olmalarını sağlayabilir.

Zamanlama herşeydir

Mesajın doğru zamanda iletilmesi, duyulduğundan emin olunması açısından önemlidir. Eğer gündemi çok daha önemli konular işgal ediyorsa, sizin mesajınızın öne çıkmayacağı bellidir. Cuma akşamüstü bir basın bülteni göndermek çoğu zaman boşuna bir çabadır. Gazeteciler Pazartesi-Perşembe günleri arası hikayelerle daha ilgilidir. Eğer hedeflediğiniz politikacılar başka konularla meşgulse, onlarla da iletişim kurmakta zorlanabilirsiniz. Mesajınızın karşı tarafa ulaşabilmesi için en uygun zamanı kolladığınızdan emin olun.

Kim, ne, nasıl, nerde, ne zaman?

Yaklaşımınızı kontrol etmek için bu basit soruları kendinize sorun.

Mesajınızı **kim** yayacak? Hedef kitleniz kime güveniyor?

Fikrinizi sunmanın en iyi yolu **ne**? Pozisyon belgesi, broşür, basın açıklaması, resmi toplantı?

Mesajınızı sunmak için en iyi zamanı **nasıl** bilebilirsiniz?

Mesajınızı kamuya duyurmak için daha iyi bir yer var mı? Bir etkinlik, yüz yüze toplantı?

Doğru zamanda doğru mesaj

Basın bültenleri

Basın bülteni kitlelere anında pozisyon veya mesajınızı iletebilmeniz için bir araçtır. Karar alıcılara, gazetecilere gönderilebilir, websitesi ve sosyal medyadan paylaşılabilir. Basın bülteni, konuyla ilgili görüşünüz hakkında kalıcı bir kayıt oluşturur.

Eğer bir gazete veya habercinin konu hakkında yazmasını gerçekten istiyorsanız, gazeteciyi kişisel olarak aramanız ve ilgilerini çekmek için birkaç kelimeyle hikayeyi özetlemeniz gerekmektedir. Eğer hikayenizin haber değeri yoksa, gazetecilerin ilgisini çekmeyecektir. Bu durumda, konunuz ile önemli siyasal, ekonomik, ve sosyal konular arasında bağ kurmak ilgi uyandırabilir.

ÖRNEK

Aşağıda, Avrupa Çevre Bürosu'nun (EEB) internet sitesinde yayımlanan bir **basın bültenine** ilişkin net bir örnek yer almaktadır:

Görüldüğü üzere, metnin ilk satırında daha ilk kelimeler, basın açıklamasının **ne zaman** yapıldığı, **kimin** bir şeyler bildirdiği olduğu ve özellikle de belirli bir konuyla ilgili takınılan tutumun **ne olduğuna** ilişkin temel bilgileri vermektedir. Basın açıklaması hazırlanırken, temel bilginin mümkün ölçüde az sayıda kelime ile aktarılması ve dolayısıyla da mesajın yazının tamamını okunmak için uzun süre harcamadan hızlıca anlaşılması önemlidir. Daha fazla bilgi almak isteyen kişiler yazının devamını okuyabilirler.

Ne zaman?

Kim?

Ne?

[Brüksel, 12 Şubat 2014] EEB, Avrupa Parlamentosu Çevre Komitesinde bu öğlen yapılan oylamada, AB Çevresel Etki Değerlendirme Direktifini güçlendirecek revizyonlar lehine verilen desteği görmekten memnuniyet duymuştur.

Ne?

EEB Üyelik ve Uygulama Başkanı Regina Schneider şöyle konuşmuştur: *Ekonomik açıdan zor zamanlarda, çevrenin korumasının kısa vadeli ekonomik kar için göz ardı edilmesi riskini sınırlandıracak iyi bir araca sahip olunması çok daha önemlidir. Çevre Komitesinin oyu bu yönde güçlü ve sevindirici bir işaret olmuştur.*

Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) Direktifi çevre ve sağlığın korunmasına yönelik önemli araçlardan biridir. Kabul edilen metin, STK'ların beklentisinin çok altında olsa da, mevcut direktifteki yasal boşlukların üstesinden gelinmesine yardımcı olacak bir dizi gelişmeyi içermektedir. Uzmanların bağımsız olmasını ve çıkar çatışmalarından kaçınılmasını gerektirmektedir. Biyolojik çeşitlilik ve iklim değişikliği gibi diğer çevresel faktörler de dikkate alınmalıdır. Değerlendirmeye yönelik bağlayıcı kriterler arasında artık projelerin birikmesi hususu da yer almaktadır. Buna göre, proje geliştiricisinin eşik değerinin altında kalmayı ve ÇED'den kaçınmayı düşünerek aynı alan için beş küçük kaya gazı projesi geliştirmesi durumunda bu projeler bir bütün olarak değerlendirilecektir. Metinde ayrıca, AB çevre hukukuna genel olarak uyumun artırılması bakımından büyük öneme sahip olan kamu katılımı ve daha iyi bilgilendirilme sağlanmasına da yer verilmektedir.

Pozisyon belgesi

Pozisyon belgesi, belirli bir konu ile ilgili pozisyonunuzu ve detaylı analizleri içeren endişelerinizi açıkça ifade etmenizi amaçlamaktadır. Bu belgenin konu hakkında hem bilgili hem bilgisiz kişiler tarafından okunacağını göz önünde bulundurarak dil ve terminolojiyi seçmeniz gerekmektedir.

Basitlik bütün dinleyiciler için önemlidir. Analiz ve detay içeren tam belgeyi anlatan bir sayfalık özet bu konuda yardımcı olabilir.

Hedef kitlenin konuyu ve pozisyonunuzu anlaması için gerekli tüm bilgiler pozisyon belgesinde yer almalıdır. Siyasal ve fiili bağlamla ilgili genel bir açıklama sağlayın. Savın açıklanmasının ardından, konuyla ilgili pozisyonunuzu açıklamak için yer ayırın. Pozisyonunuzu destekleyen idari kaynaklara atıfta bulunmaya özen gösterin.

Basit cümleler kullanın. Duygular yerine veriler kullanın ve pozisyonunuzu belirtmek için kullandığınız örnekleri kutu içinde sunmaya özen gösterin.

Pozisyon belgesi için iki örnek: 2030 İklim ve Enerji Politikaları Çerçevesine İlişkin Spring Alliance Pozisyon Belgesi ve Transatlantik Ticaret ve Yatırım Ortaklığına (TIPP) ilişkin EEB Pozisyon Belgesi

¹Bkz. Ek 2

²Bkz. Ek 2

6. Elimizde ne var?

İletişim stratejiniz; net mesaj, mesaja dair kanıtlar, dinleyici analizi, uygun kanal ve araçların belirlenmesi ile hazır olduğunda, stratejinizi elinizdeki kaynaklar ve olası siyasi gelişmeler açısından da değerlendirmeniz gerekir.

Savunuculuk eylemine başlamadan önce, güçlü ve zayıf yönlerinizin neler olduğunu belirlemeniz gerekiyor. Risk değerlendirmesi, bunları dikkate alarak detaylı bir şekilde hazırlanmalı. Savunuculuk girişimi başlatıldığında risklerle karşılaşılabilir. Bunların önceden öngörülmesi halinde risklerle nasıl başa çıkılabileceğinin belirlenmesi daha kolay olacaktır.

Risk analizi, sadece günlük işlerin değil aynı zamanda savunuculuk eylemine ilişkin uzun vadeli bir perspektifin geliştirilebilmesi bakımından da önemli bir adımdır.

Risk analizi, aşağıdaki maddeler hakkındaki soruları içerebilir:

- ✓ Kaynaklar
- ✓ Bütçe
- ✓ Zaman
- ✓ İnsan kaynağı
- ✓ Gönüllüler
- ✓ Diğer konular (farklı öncelikler)
- ✓ Yönetimin ilgisi
- ✓ İttifak üyelerinin etkinlikleri
- ✓ Hükümet değişikliği
- ✓ 3. Tarafların desteği
- ✓ Politika süreçlerinin zamanlaması

7. Karşımızdakiler kim?

Hedefe ulaşılmasını olumsuz etkileyebilecek kişi, kuruluş, kurum ya da faaliyetleri savunuculuk eylemi açısından “karşı taraf” olarak değerlendirebiliriz. Bunlar, diğer bakış açılarını temsil edebilecekleri gibi fiili olarak da ifade ettiğiniz pozisyonun karşısında olabilirler.

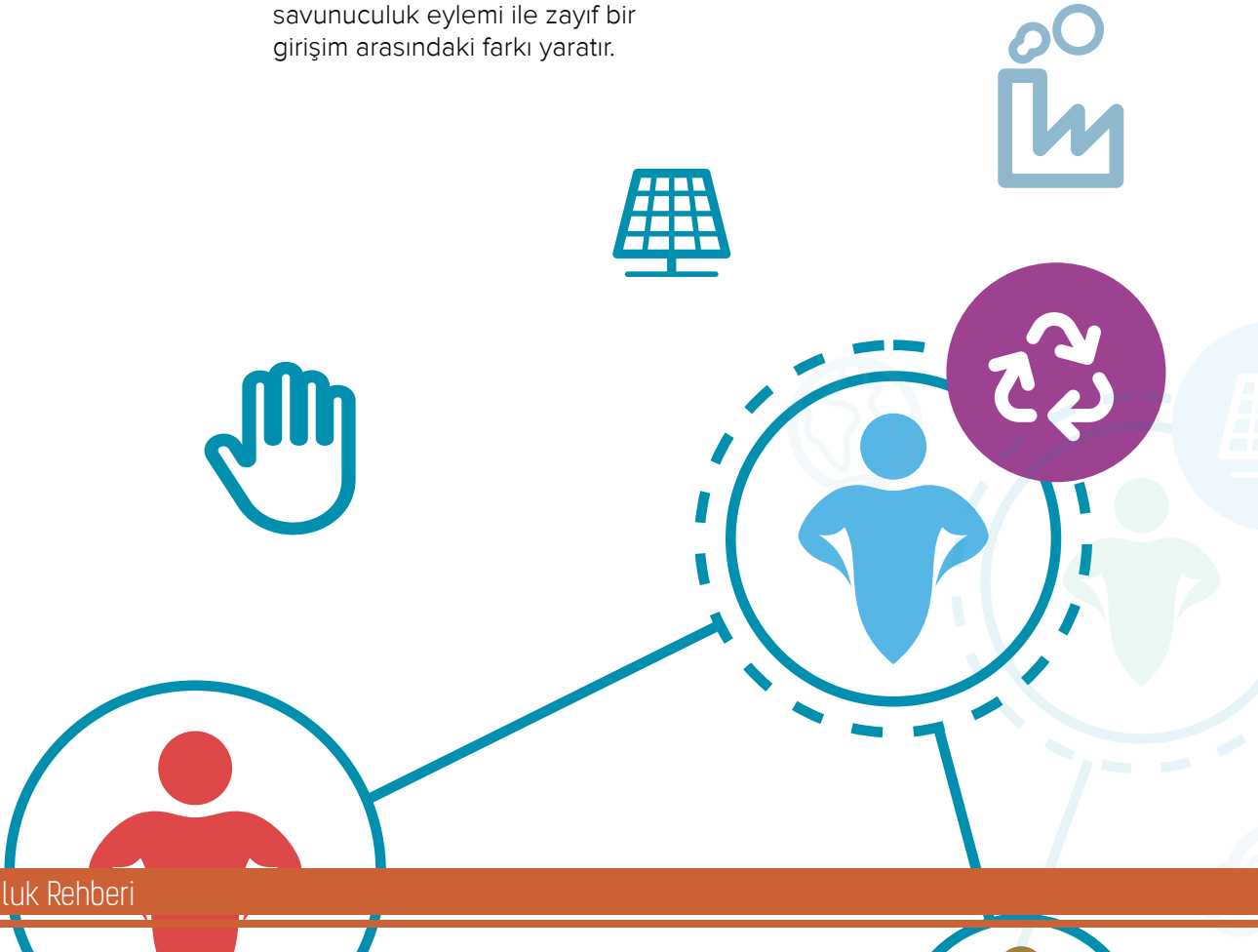
Her iki durumda da sahneyi paylaşmaya hazır olmanız gerekiyor. Hedeflerini bilmeli ve onların pozisyonlarını zayıflatmak için önceden savlar sunmaya hazır olmalısınız.

Toplumsal tartışma ile yüzleşmek ya da bazı yorumları anlamsız kılmak için doğru bilgiye sahip olunması, sağlam ve etkili bir savunuculuk eylemi ile zayıf bir girişim arasındaki farkı yaratır.

Karşı taraf kim olursa olsun sakin, saygılı ve gerçeklere bağlı kalmanız gerekmektedir. Bu dinleyicilerin mesajınıza daha açık olmasını sağlar. Yanlıkların sosyal medya ve yüzyüze görüşmelerde hemen belirtilmesi gerekmektedir.

Bilginizi tekrar ve tekrar kontrol etmeniz gerekmektedir. Karşı tarafın kaynaklarının daha fazla olup, sizin bilgilerinizi sınama şansını olabileceğini aklınızda tutun.

Basın tarafından sağlanan olumlu veya olumsuz katkı bu aşamada karşı tarafla iletişimde ve argümanlarını zayıflatmada oldukça önemlidir.

8. Gelişmek için neye ihtiyacımız var?

Medya planı

Mesajınızı yaymanız için size imkan sunan medya kanalları yanı sıra size karşı olan girişimlere yer ayıran diğer kanallar da olacaktır.

Medya stratejinizin hazırlanması ve eyleminizin basına ne ölçüde bağlı olacağına belirlenmesi kendi kuruluşunuzun inisiyatifindedir.

Haberinizi yaygınlaştırmaya hazır gazete, dergi, TV kanalları, radyo istasyonları ve internet sitelerini belirleyin. Mesajınızla kişisel olarak ilgilenebilecek gazeteci, blog yazarı, ünlü isimler, siyasetçileri belirleyin. Zamanlama ve yaklaşımınız hakkında düşünün. Hedefinize ulaşmak için sosyal medya kullanın veya ahizeyi kaldırın.

Halk hareketi

Sosyal medya yüz yüze iletişimin yerini tutamaz. Topluma ve medyaya aynı anda ulaşmak için gösteri düzenlemek önemli fırsatlar yaratabilir. Halkı harekete geçirmekten çekinmeyin, bu dinleyici kitlenize ulaşmak için önemli bir araç olabilir.

Gönüllüler

İnternetin ülkenin her yerinde erişilebilir olmayacağını göz önünde bulundurun ve insanlara ulaşmak için alternatif yollar düşünün. Etkili bir eylemde bulunabilmek amacıyla doğrudan iletişime zaman ayırabilecek bir **gönüllü ağını** oluşturmanız ve koordine etmeniz gerekiyor.

Uzmanlar

Gazeteci ve gönüllülerden oluşan ağlar dışında, güvenilirliği sağlamak ve destek almak için başka bir kaynak daha bulunmaktadır: uzmanların katkısı. Savlarınızın bilimsel temeliniin olması gerekmektedir.

Pozisyonunuzu desteklemek üzere bilimsel katkı sağlamak amacıyla iletişime geçebileceğiniz bir **uzman veri tabanı** oluşturulması faydalı olacaktır.

9. Nasıl başlayalım?

Bir savunuculuk eylemine başlamak için öncelikle “saha çalışması” gerekiyor. Bu ne demek? Kamuoyuna daha önce yansıyan sorunları araştırın.

İnsanları dahil edin

İnsanlar temel bilgi kaynağıdır ve en güçlü destekçiniz olabilir. Halk da endişelerini dile getirecek birini arıyor olabilir. Kuruluşunuz değişim mücadelesine insanları dahil etme görevini üstlenmiştir. Mevcut yerel hareketleri veya yerel grupları araştırabilir, mahkemelerde

sıklıkla ele alınan dava ve kararları inceleyebilirsiniz. Bu size neyin “gerçek” problem olduğu ile ilgili fikir verebilir.

Diğer çevre STKları ile koordine olun

Gerçek sorunların ne olduğunun detaylandırılması ve olası çözümlerin geliştirilmesinden sonra, çalışmanızın sonuçlarını paylaşmak ve işbirliklerini geliştirmek için diğer çevre STK’ları ya da aktivistler ile bir toplantı düzenlenmesi faydalı olabilir.

10. İşe yaradığını nasıl anlayacağız?

Eyleminizin beklediğiniz etkiyi yaratıp yaratmadığını değerlendirmek kolay değildir. Ancak başarıyı ölçmek için kullanabileceğiniz göstergeler vardır:

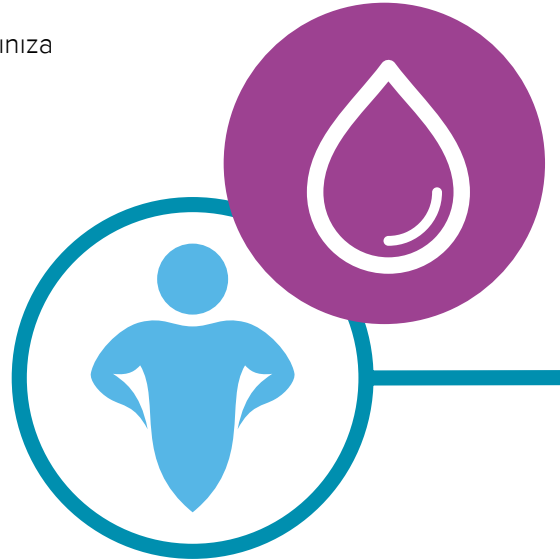
- ✓ Savunuculuk eyleminiz sonrasında toplumsal farkındalığın artmış olması.
- ✓ Katılımla ilgili hakların uygulanmasının iyileştirilmesi ve teşvik edilmesi. Bu değişimin büyüyerek, daha adil bir toplumun oluşmasına katkı sunması.
- ✓ Diğer STK'lar ile işbirliğinin artırılması, bu ilerdeki eylemler için katma değer olarak düşünülebilir.
- ✓ Oluşturduğunuz çevrim içi bilgi paylaşım forumu, internet platformu veya gönüllü ağı gibi araçların, savunuculuk çalışmanızın ötesinde de kullanılması.
- ✓ STK çalışanlarının ve sizin ulusal ve uluslararası sisteme ilişkin bilginizin artmış olması, bir sonraki savunuculuk eyleminizde size avantaj sağlayabilir.
- ✓ STK'nızın kamu kurumları arasında daha bilinir olması, böylece sesiniz (muhtemelen) ileride daha fazla dikkate alınacaktır.

Savunuculuk çalışmanız %100 başarılı olması durumunda, talebinizin yasal ve yönetsel süreçlere yansımaları, sizin etki etme kapasitenizi görmenizi sağlayacaktır.

Savunuculuğun hiç bitmeyen ve hep devam eden bir süreç olduğunu akılda tutmak önemlidir. İlk seferde kazanamadıklarınızı, ikinci seferde bir uzlaşmanın parçası olarak kazanabilirsiniz. Aynı zamanda bugünkü kazanımınızı yarın kaybedebilirsiniz. Uzun dönemli bir bakış açısını geliştirin ve küçük de olsa bir zafer kazandığınızda bunu kutlamayı unutmayın!

Savunuculuk süreci için bir 'bitiş çizgisi' yok. Süreç devam eder, siz de devam edin. Amacınıza ulaşmak için ne kadar enerji harcayacağınız size ve kurumunuza bağlıdır. Amacınıza ulaştığınızda da, yeni bir neden tekrar çalışmaya başlamanıza neden olabilir.

Tekrar başlayıp başlamayacağınıza siz karar verirsiniz.

Ek I Sözlük

Savunuculuk: Bir amaç ya da teklifin uzun vadeli bir bakış açısıyla desteklenmesi eylemi ya da süreci.

Ortaklık: Belirli bir hedef için işbirliği yapmak amacıyla kişi ya da kuruluşların birlikte yürüttükleri ortak faaliyetler ya da ortak çaba.

Kampanya: Belirli bir konuda farkındalığın artırılmasını amaçlayan kolektif faaliyet.

Vatandaş Girişimi*: AB üye devletlerinden en az dörtte birinin bir milyon vatandaşının, Avrupa Komisyonundan yetkili olduğu alanlarda yeni kanun teklifleri sunmasını istemesini sağlayan girişim.

İttifak: Ortak bir hedef etrafında bir araya gelen grup ya da gruplar.

Bölgeler Komitesi*: Yerel ve bölgesel makamları temsil eden 350 üyeli bir AB danışma organıdır. Ekonomik ve sosyal uyum, trans-Avrupa altyapı ağları, sağlık, eğitim, kültür, istihdam politikası, sosyal politika, çevre, mesleki eğitim ve ulaştırma alanlarında AB karar alma sürecinde Bölgeler Komitesine danışılması gerekmektedir.

Avrupa Birliği Konseyi*: Genellikle Konsey (daha önce Bakanlar Konseyi) olarak adlandırılan Avrupa Birliği Konseyi, AB üye devletleri hükümetlerini temsil etmektedir. Konsey, Avrupa Parlamentosu ile birlikte Avrupa Komisyonunun sunduğu mevzuat tekliflerini onaylar. 7 AB kurumundan biridir.

Avrupa Birliği Adalet Divanı*: AB hukukunu yorumlar ve tüm üye devletlerde yeknesak şekilde uygulanmasını sağlar. AB hükümetleri, bireyler, şirketler, kuruluşlar ya da AB kurumları arasındaki hukuki ihtilaflarını çözüme kavuşturur. 7 AB kurumundan biridir.

Karar alma süreci: Kanun ya da yasaların kabulüne yönelik bir dizi adım. Bu adımlar, ilgili kişilere katılımcı haklar da tanıyarak kanun ile net bir şekilde belirlenmiştir.

Direktif*: Yöntemi her bir üye devlete bırakmakla birlikte AB devletlerinin ulaşması gereken bir hedefi tanımlayan yasama tasarruflarıdır.

Karar*: Avrupa politikalarının uygulanması amacıyla Avrupa kurumlarına yönelik yasal araç. Kararlar, genel uygulama gerektirebilen ya da özel bir hedefe hitap eden bağlayıcı tasarruflardır.

AB mevzuatı*: 'Birincil' ve 'ikincil' mevzuat olarak ikiye ayrılmaktadır. Antlaşmalar (birincil mevzuat) tüm AB eylemlerinin temelini teşkil eder. Tüzük, direktif ve kararları içeren ikincil mevzuat ise antlaşmalarda yer alan ilke ve hedefleri esas almaktadır.

Avrupa Merkez Bankası*: (AMB) AB'nin tek para birimi olan Avro'yu yönetir ve AB'de fiyat istikrarını sağlamaya çalışır. AB'nin ekonomik ve parasal politikasının çerçevesinin çizilmesinden ve bu politikanın uygulanmasından sorumludur. 7 AB kurumundan biridir.

Avrupa Komisyonu*: (AK) AB'nin yürütme organıdır ve bir bütün olarak AB'nin çıkarlarını temsil eder. Yeni mevzuat önererek, bu mevzuatın doğru şekilde uygulanmasını sağlar. 7 AB kurumundan biridir.

Avrupa Birliği Zirvesi*: Avrupa Birliği üye devletlerinin Devlet veya Hükümet Başkanlarını bir araya getirir. Kapsamlı politika öncelikleri ve önemli girişimler ile ilgili kararlar alır. Yasama yetkisini kullanmaz. 7 AB kurumundan biridir.

Avrupa Sayıştay*: AB'nin mali işlemlerini denetler. AB finansal yönetimini iyileştirme ve kamu fonlarının kullanımını raporlama rolünü üstlenmiştir. 7 AB kurumundan biridir.

Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesi*: Sivil toplum, işveren ve işçileri temsil eden 348 üyeli bir AB danışma organıdır. Ekonomik ve sosyal politika alanlarındaki AB karar alma süreci ile ilgili danışılması gerekmektedir.

Avrupa Yatırım Bankası*: (AYB) AB ülkelerindeki projeleri desteklemekte ve ilerideki üye ve ortak ülkelere yatırım yapmaktadır. AB bütçesi yerine sermaye piyasalarından borç alır ve bunu AB politika hedefleri doğrultusunda uygun koşullarda projelerin finansmanı için kredi verir. 28 üye devletin kontrolündedir.

Avrupa Parlamentosu*: 28 üye devletin doğrudan seçilmiş 751 üyesinden oluşur. Avrupa Parlamentosu (AP) AB vatandaşlarını temsil eder. AB hukukunun neredeyse tamamında Konsey ile birlikte yasama organı olarak hareket eder ve AB kurumlarını bunlardan sorumlu tutar. 7 AB kurumundan biridir.

Yeşil Kitap*: Avrupa düzeyinde ilgili taraflarla görüşmeleri teşvik etme amacıyla Avrupa Komisyonu tarafından yayımlanmaktadır. Beyaz Kitaplarda ana hatlarıyla verilen AB eylemine yönelik tekliflere yol açabilir.

Lobi: Belirli bir konu ile ilgili olarak hükümet kararlarını etkilemek amacıyla birlikte çalışan organize bir grup.

Ağ: Mesleki ya da sosyal nedenlerle temasa geçen ya da bilgi alışverişinde bulunan grup; bu ağ, potansiyel müttefik ve muhalefeti anlamınıza yardımcı olabilir.

Avrupa Birliği Resmi Gazetesi*: (ABRG) AB mevzuatı, bilgi, bildirim ve yasamaya ilişkin ön çalışmaları içerir. AB resmi dillerinde her gün yayımlanır. Sadece ABRG'de yayımlanan hukuki tasarruflar bağlayıcı niteliktedir.

Olağan yasama süreci*: Olağan yasama süreci kapsamında (daha önce ortak karar usulü) Avrupa Parlamentosu ve Konsey kapsamlı bir dizi alanda (örneğin, ekonomik yönetim, göç, enerji, taşımacılık, çevre ve tüketicinin korunması) Komisyon'un sunduğu tekliflerle ilgili birlikte karar verirler. AB yasalarının birçoğu bu şekilde kabul edilmektedir.

Avrupa Parlamentosuna sunulan Dilekçeler*: Her AB vatandaşı, burada ikamet eden her kişi ya da şirket, AB'de merkezi bulunan her kuruluş ya da birlik AB'nin yetki alanına giren ve kendilerini etkileyen her konuda Parlamenta dilekçe sunabilirler. Bu tarz dilekçeler ile Avrupa Parlamentosu, Birlik vatandaşının hakkının üye devlet, yerel makam ya da diğer bir kurum tarafından ihlali konusuna dikkat çekme imkanı yakalar.

Pozisyon belgesi (diğer adıyla politika belgesi): Belirli bir savla ilgili pozisyonu tanımlayan açıklama belgesi. Genelde konuyla ilgili bir giriş açıklaması ile başlar ve ilgili endişelerle devam eder. Pozisyon belgesinin sonunda, endişeleri azaltmaya yönelik bir öneri kısmı yer almaktadır (tavsiyeler). İstenilen ifadelerle, lobi faaliyetlerinin ve savunuculuğun desteklenmesi için kullanılabilir.

Basın açıklaması: Son dönemdeki bir kararla ilgili kısa ve net bir açıklamadır. Çoğunlukla alıntılar içerir (görüşlerini açıklayan kişinin), bir tepkiye dayanan metindir ve genelde gazetecilere ya da medyaya yöneliktir.

Orantılılık: Orantılılık ilkesi uyarınca AB kurumlarının katılımı, AB anlaşmalarının amaçlarını gerçekleştirmek için gerekli olanlar ile sınırlandırılmalıdır.

Kamuoyu istişaresi: Kamu istişareleri kapsamında Avrupa Komisyonu, kamu makamları, üye devlet makamları, işletmeler, (özel) kuruluşlar, sanayi birlikleri,

vatandaşlar gibi farklı paydaşlardan planlanan bir mevzuatla ilgili görüşlerini talep eder. Genelde, açık ve kapalı uçlu sorulardan oluşan bir anket şeklindedir.

Tüzük*: Avrupa Birliğinin İşleyişi hakkında Antlaşmanın (ABİA) 288. maddesinde tanımlanan normatif tasarruftur. Genel uygulama alanına sahiptir, tüm unsurlarıyla bağlayıcıdır ve tüm üye devletlerde doğrudan uygulanır.

Yerellik ilkesi*: Yerellik ilkesi uyarınca, AB eyleminin ulusal, bölgesel ya da yerel düzeydeki eylemden daha etkili olduğu durumlar dışında AB, harekete geçmemelidir. AB düzeyinde bir eylemin gerekçesi ile ilgili düzenli kontroller yapılır.

Beyaz Kitap*: Komisyon Beyaz Kitapları, belirli bir alanda AB eylemine yönelik teklifleri içeren belgelerdir. Bazı durumlarda, Avrupa düzeyinde istişare sürecinin başlatılması için yayımlanan Yeşil Kitabı takip eder. Beyaz Kitap'ın Konsey tarafından uygun bulunması halinde, Birlik için ilgili alana ilişkin bir eylem planı hazırlanabilir.

Ek II Pozisyon Belgeleri

2030 İklim Çerçevesinin İnsan ve Gezegen etrafında Şekillendirilmesi

2030 İklim ve Enerji Politikaları Çerçevesine ilişkin Spring Alliance Pozisyon Belgesi

Sav nedir?

Tehlikeli iklim değişikliğinin önlenmesi, rekabet edebilirliğin artırılması ve başta hassas hanehalklarının korunması olmak üzere artan enerji masraflarının etkileriyle mücadele amacıyla 2030 iklim ve enerji politikaları çerçevesi, AB'nin uzun vadeli karbon giderme hedeflerine ulaşabilmesi için düşük maliyetli bir yol çizmektir.

2013 tarihinde yayımlanmıştır ve beşeri faaliyetlerin küresel ısınmaya yol açtığına artık daha net olduğuna işaret etmektedir.³ Avrupa Çevre Ajansına göre⁴ taşkın ve uzun sıcak hava dalgaları gibi aşırı hava olayları, Avrupa'da artış göstermektedir ve önemli ölçüde uyum sağlanmasını gerektirmektedir. Bu aynı zamanda, iklim değişikliğine uyum kapasitesi düşük bölgelerde hasara neden olmasına izin verilmesi halinde Avrupa'da sosyo-ekonomik dengesizliklerin derinleşebileceği anlamını da taşır.

Ne yapılması gerekiyor?

İklim değişikliğinin olumsuz etkilerinin önlenmesi amacıyla hem AB çapında hem de küresel çapta çalışmaların artırılmasına acil ihtiyaç duyulmaktadır. Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli'nin (IPCC) 5. Değerlendirme Raporu'na katkıda bulunan ilk rapor, Eylül

Bu değişime neler somut katkı sağlayabilir?

İddialı bir 2020 sonrası iklim ve enerji politikası çerçevesi, iklim değişikliğinin neden olabileceği en kötü etkileri azaltmak amacıyla 2050 yılına kadar %80-95 emisyon azaltılması hedefinin en azından büyük oranda ulaşabilmesini sağlayacaktır. Bu amaca ulaşılması, yasal yönden bağlayıcı üç hedefli bir yaklaşımı gerektirmektedir:

³IPCC: IOCC Beşinci Değerlendirme Raporuna (AR5) Çalışma Grubu I'nin katkısı, İklim Değişikliği 2013 - The Physical Science Basis, 30 Eylül 2013. <http://www.ipcc.ch/report/ar5/wg1/#.UmZMnfkwrTo>

⁴Avrupa Çevre Ajansı: Adaptation in Europe - sosyo-ekonomik gelişmeler bağlamında iklim değişikliğinin neden olduğu risk ve fırsatların değerlendirilmesi, 2 Mayıs 2013. <http://www.eea.europa.eu/publications/adaptation-in-europe>

- Sera gazı emisyonlarının (SGE) azaltılması, enerji kaynaklarının dağılımında yenilenebilir enerji payı ve enerji tasarrufları. Sadece sera gazlarına yönelik bir hedef, yenilenebilir enerjilerin piyasaya girişini yeterli ölçüde teşvik etmeyecek ve piyasa dışı engellerle önlenen düşük maliyetli enerji verimliliği tedbirlerinin hayata geçirilmesini sağlamayacaktır. Ayrıca, yenilenebilir enerji ve enerji tasarrufu hedefi ile desteklenen bir sera gazı hedefi rekabet edebilirliği tesis edecek ve AB iklim eyleminin istihdam bakımından sunduğu faydalardan tam olarak yararlanılmasını sağlayacaktır.

AB, Paris'teki uluslararası iklim değişikliği zirvesinden (COP21) önce SGE azaltma hedefini ortaya koymalıdır. Varşova'daki COP19'da bütün hükümetlerin, 2015'in ilk çeyreğine kadar 2020 sonrası iklim eylemlerini açıklamaları yönünde anlaşmaya varılmıştır. İddialı bir 2030 iklim ve enerji politikası hususunda ülke çapında anlaşmaya varılmış olması, AB için, tüm büyük ekonomilerin kararlılığına dayanan iklim değişikliğine ilişkin başarılı bir küresel anlaşma yapılabilmesini sağlayacak en iyi kaldıraçtır. Dolayısıyla, 2020 sonrası hedeflerinin tamamının AB'nin küresel çabaların adil şekilde paylaşılması yaklaşımını yansıtmaması gerekecektir. Bununla birlikte, uluslararası sonuçlar bir yana bırakıldığında, enerji tasarruflarının ve yenilenebilir teknolojilerin geliştirilmesi yönünde hızlı hareket etmek ve ilk çalışmaların

sonuçlarından yararlanmak Avrupa'nın avantajına olacaktır.

Daha da önemlisi, AB ekonomisi bakımından en üst düzeyde faydanın sağlanabilmesi için AB'nin SGE hedefinin ülke çapında gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Mevcut iklim ve enerji çerçevesi kapsamında uluslararası kredilerin kullanılması hem nitel hem de nicel sorunlara yol açmıştır. Çaba Paylaşım Kararı kapsamında kabul edilebilir olan ancak emisyon ticaret sistemi (ETS) kapsamında yasaklanan başta endüstriyel gaz projeleri olmak üzere projelerden sağlanan ucuz krediler, ETS dahilindeki ödenek fazlalığını daha da artırmış ve ülke çapındaki çabaların daha fazla zayıflamasına neden olmuştur. 2020 sonrası çerçeve, uluslararası kredilerin sadece ülke çapındaki üst düzey iddialı hedeflere katkıda bulunmasını ve işçi hakları dahil olmak üzere insan haklarına saygı ile sürdürülebilirlik başta olmak üzere denkleştirme kredileri için sıkı nitel kriterlerin belirlenmesini sağlayacak şekilde oluşturulmalıdır.

Araçların İyileştirilmesi

ETS muhtemelen AB'nin hakim iklim aracı olmaya devam edecek olmakla birlikte, aşırı tahsis ve ekonomik yavaşlama nedeniyle sistemde biriken ödenek fazlalığını ortadan kaldırmak için yapısal bir reforma ihtiyaç duymaktadır. İklim politika araçları ile Avrupa'nın yeniden sanayileşmesini teşvik eden araçlar arasındaki sinerji artırılmalıdır. Örneğin, ödeneklerin artırılması ile elde edilen gelir, düşük karbonlu ve kaynak etkin bir ekonomiye makul şekilde geçişin finansmanı için kullanılmalıdır.

Ayrıca bu mali kaynaklar, düşük karbon ve endüstriyel yeniliğin yanı sıra enerji verimliliği ve yenilenebilir enerji alanlarında çığır açan teknolojilerin geliştirilmesini teşvik etmelidir. Bunun yanı sıra, dekarbonizasyondan etkilenen işçilerin eğitimi de söz konusu mali kaynaklar ile desteklenmelidir.

Başarılı bir dekarbonizasyon çalışması, çaba paylaşımının bulunduğu sektörlerde daha iddialı ve yasal açıdan bağlayıcı hedeflerin belirlenmesini de gerektiren kapsamlı bir ekonomi yaklaşımında dayanacaktır. Mevcut Çaba Paylaşımı Kararı, AB sera gazı emisyonlarının yaklaşık %60'ını kapsamaktadır ancak, hedefin düşük tutulması ve ucuz ofsetlere erişimin fazla olması nedeniyle ETS dışı sektörlerde ülke çapındaki emisyonların azaltılmasını etkili şekilde yönlendirememiştir.

Tarım, inşaat ve ulaştırma gibi sektörlerdeki düşük maliyetli ve büyük emisyon azaltma potansiyelini harekete geçirebilmek için 2020 sonrası için daha iddialı ve etkili bir çerçeve gerekmektedir. Bu noktada, sürdürülebilir kentsel planlama, binaların enerji verimliliğinin artırılması ve sürdürülebilir hareketliliğe erişim Avrupa vatandaşları için önemli faydalar sağlayacaktır. En önemlisi, iddialı düşük karbon politikaları, toplu taşıma, altyapı ve inşaat sektörleri de dahil olmak üzere istihdam yaratma potansiyeline sahip yatırımları teşvik edebilecektir. İklim bilimi doğrultusunda 2050 gidişatını belirleyecek daha yeterli ve uzun vadeli bir politika çerçevesi, kaynak ve enerji etkin malların üretiminde birçok AB ülkesinin üstlendiği teknolojik liderliğin güçlendirilmesine yardımcı

olacaktır. İlk başlayan olmanın getirdiği avantajın devamlılığının sağlanması, Avrupa'nın sürdürülebilir yeniden sanayileşme sürecini kolaylaştıracaktır.

Ayrıca, sosyal açıdan adil ve dolayısıyla da kabul edilebilir olmaları durumunda karbon ve çevresel ayak izinin azaltılması hedefine ulaşılması bakımından enerji politikalarının başarılı olacağına inanıyoruz. Enerji verimliliği ile ilgili gelişmelerin ve yenilenebilir enerji üretiminin desteklenmesi, enerji maliyetlerinin ve enerji ithalatına olan bağımlılığın azaltılması açısından oldukça önemlidir. Bununla birlikte, bazı temel emtialardaki olası fiyat artışlarının izlenmesi ve etkilenen hane halkları ile tüketiciler için delile dayanan telafi edici yollar önerilmesi için spesifik programlara ihtiyaç duyulabilir. Bunun güzel bir örneği, çevre vergisi gelirlerinin, ekolojik dönüşümün herkes tarafından karşılanabileceği şekilde yönetilmesidir.

Enerji yoksulluğu ile mücadele

Enerji standart bir emtia olarak görülmemeli, herkesin yeterli miktarda enerjiye erişimi olmalıdır. Dolayısıyla enerji yoksulluğu ve politikaların enerji maliyeti üzerindeki etkisi dikkatli şekilde değerlendirilmelidir. Aslında Avrupa Parlamentosu, Üçüncü Enerji Paketinde hassas grupların ödeyebilirliğini değerlendirme yükümlülüğüne yer vermiş ve üye devletlerden enerji yoksulluğu ile mücadele için bir strateji ortaya koymasını istemiştir. Avrupa Komisyonu, bu yükümlülüğe ilişkin tam bir değerlendirme yapmamıştır. Dolayısıyla, enerji yoksulluğu ile mücadele için ulusal stratejiler belirlemek amacıyla Konsey Tavsiye Kararı çıkarılmasını öneriyoruz.

Enerji verimliliği tedbirleri, AB çapındaki düşük maliyetli enerji tasarrufu potansiyelinin değerlendirilmesinin hane halkları ve sanayiler için 2030'a kadar daha düşük enerji faturaları ile yıllık 239 milyondan fazla net fayda sağlayabileceğini gösteren iyi bir örnektir.⁵ Sonuç olarak, özellikle yalıtımların yapılması ve diğer enerji tasarrufu yöntemlerinin gerçekleştirilmesi ile hassas hane halklarına yardımcı olunması yönünde kamu desteği artırılmalıdır.

Piyasanın ötesinde

Enerji politikası, sadece rekabet edebilirliğin ve arz güvenliğinin sağlanması yönünde münhasıran yönlendirilemeyecek kadar önemlidir. Enerji, belirli teknolojilerin çevresel etkileri, sosyal eşitsizlikler, kamu sağlığı üzerindeki etkiler ve enerji bağımlı sektörlerde istihdam gibi birçok soru ortaya koymaktadır. Bu sorunların tamamının aynı zamanda ele alınması gerekmektedir. Ayrıca bu sorunların toplumsal açıdan önemi, piyasa esaslı bir yaklaşımın ötesinde düşünülmesini, alternatif iş modelleri ve vatandaşların mülkiyetinin desteklenmesini, modern altyapılara yatırım yapılması yönünde kamu makamlarından talepte bulunulmasını ve aynı derecede öneme sahip olmakla birlikte son olarak da sürdürülebilirlik ve dayanışmayı esas alan bir AB enerji politikasının oluşturulmasını gerektirmektedir.

⁵ Fraunhofer ISI: Concrete Paths of the European Union to the 2°C Scenario, 2012.

Bu doğrultuda Spring Alliance aşağıdakilere duyulan ihtiyaacın altını cizmektedir.

- Rekabet edebilirlik kaygılarının ötesine geaen ve aevre ile birlikte toplumsal konuları dikkate alan aevre ve iklim politikasına ilişkin kapsamlı bir değerlendirme
- AB'nin 2050 hedefini karşılaması yönünde yol gösteren, yenilenebilir enerjinin önemli ölçüde nüfuz etmesini kolaylaştıran ve düşük maliyetli enerji tasarrufu potansiyelini harekete geaıren üç bağlayıcı amaç
- Hedef kapsamında öncelikli olarak kullanılmak üzere ofsete ilişkin net kurallar ve ofseti olmayan ülke aapında bir sera gazı hedefi
- ETS dışındaki sektörleri değerlendirmek üzere gelişmiş bir aaba paylaşımı kararı
- Enerji yoksulluđuna ilişkin ulusal düzeyde bir değerlendirme ve bununla mücadele amacıyla üye devletlerden strateji geliřtirmelerinin talep edilmesi
- ETS kapsamında artırma ile elde edilen gelirlerin yeniden dağıtılmasına yönelik adil kurallara ilişkin net bir tanım

“Düzenlemeler bakımından gerileme: TTIP çevreyi nasıl riske atıyor”

Önerilen Transatlantik Ticaret ve Yatırım Ortaklığına (TTIP) ilişkin Pozisyon Belgesi

21 Ocak 2014

Giriş

2013 yılı yaz ayları, AB ve ABD arasında, AB tarihinde en büyük iki taraflı ticaret ilişkisi olarak adlandırılan müzakerelerin başlamasına tanıklık etmiştir. Avrupa Birliği (AB) ve Amerika Birleşik Devletleri (ABD) arasındaki ticaret ilişkisi, her gün Atlantik Okyanusu aşarak yapılan 2,2 milyar dolar değerindeki mal ve hizmet ticareti ile dünyadaki en büyük ticari ilişkidir. AB ve ABD ekonomileri, birlikte, küresel GSYİH'nin yaklaşık yarısını ve dünyadaki ticaret akışının da yaklaşık üçte birini teşkil etmektedir ve bu rakam yıllık neredeyse 1 trilyon dolar civarındadır. İki yönlü doğrudan yatırımlarda bu rakam 3,5 trilyon doların üzerindedir. ABD'deki AB şirketleri 3 milyondan fazla işi desteklemektedir. AB ve ABD'nin birbirlerine uyguladıkları gümrük tarifeleri çok düşük seviyelerde olduğundan, bu müzakerelerin ana noktası, özel olarak tesis edilmiş ve olağan yargılama usulleri dışında kalan mahkemelerin oynadığı rolün, yatırımcıların ulusal mahkemeleri atlayıp hükümetleri, zararlarına olacak düzenlemeleri meclisten geçirmeme yönünde zorlamalarına imkân verecek şekilde daha da artırılması da dâhil, bu konudaki düzenlemelerin kontrol altına alınması olacaktır.

TTIP müzakerelerinde gözetilen yüksek düzeyli gizlilik ilkesi ve müzakerelerde her iki tarafın da belgeleri düzensiz ve yavaş bir biçimde yayımlamaları, tam olarak neyin müzakere edildiğinin analiz edilmesine gölge düşürmekte ve bu kapsamdaki etkilerin değerlendirilmesini engellemektedir. Bununla birlikte, kamuoyuna açıklanan veya sızdırılan müzakerecilerle ait birkaç belge ve ifadeninⁱⁱ yanı sıra Atlantik'in her iki tarafında bulunan ve müzakereleri destekleyen büyük sanayi grupları tarafından yapılan talepleri incelendiğinde, devam etmekte olan bu müzakerelerin asli amacının, kamu menfaatini ilgilendiren mevcut politikaların serbestleştirilmesi ve yenilerinin geliştirilmesinin önlenmesi olduğu ortaya çıkmaktadır. Şirketlerden böyle bir serbestleştirme olması yönünde gelen baskı, aslında iklim değişikliğine veya kitlesel izlemeye ilişkin ABD politikaları karşısında daha güçlü bir tutum takınan Avrupa'nın kamu yararına hizmet etmesi gereken bir zamanda, Avrupa'daki bazı politikacıların TTIP'ye neden yüksek düzeyde siyasi önem atfettiğini muhtemelen açıklamaktadır. Daha önce yapılmış olan İkili Yatırım Antlaşmaları (BIT) ve Serbest Ticaret Anlaşmalarından (FTA) edinilen deneyimler birkaç

sorunlu husus olacağına işaret etmektedir. Sonuçta, tesis edilmek üzere olduğuna gördüğümüz Transatlantik Ticaret ve Yatırım Ortaklığı, AB'nin, çözülmesi ivedilik arz eden çevre sorunlarının ele alınmasına yönelik yeni düzenlemeleri uygulayabilmesi ve geliştirebilmesi bakımından doğrudan tehdit oluşturmaktadır.

Bu müzakereler, Ekim 2013'te Komisyon Başkanı Barroso ve Kanada Başbakanı Harper arasında siyasi düzeyde akdedilen ve 2014 yılının sonlarına doğru veya 2015 yılının başlarında onay için üye devletlere ve Avrupa Parlamentosuna sunulacak olan AB ve Kanada arasındaki diğer bir ikili anlaşmayı (Kapsamlı Ekonomik ve Ticari anlaşma veya CETA) takip etmektedir. Bu anlaşmanın metni, "yasal hukuki gözden geçirme" işlemi tamamlanıncaya kadar muhtemelen bir sır olarak kalacaktır. Yatırımcı Devlet İhtilaf Çözüm Mekanizmasının oluşturulması gibi anlaşmada yer alan unsurların, diyaloglar ve sızdırılan belgeler ile gün ışığına çıkması TTIP kapsamında çevre konusunda duyulan endişelerin güçlenmesi ihtimalini ortaya çıkarmıştır.

Bu belge ile EEB'nin tutumunun, temel endişelerinin ve TTIP müzakereleri veya CETA konusunda atılacak sonraki adımlara doğrudan veya dolaylı olarak katılan politika yapıcılara sunulacak tavsiyelerin ana hatlarıyla açıklanması amaçlanmaktadır.

Kilit endişeler:

Bu müzakerelerin etkileri her ne kadar sadece çevre alanında değil bu alanın çok dışında da

hissedilecek olsa, bu belgede ağırlıklı olarak, çevrenin korunması hususundaki doğrudan ve gerçekleşmesi en muhtemel etkiler üzerinde durulacaktır. Bu etkiler, sektöre özgü kapsamlı anlaşmaların yanı sıra bir dizi yatay fasıldan ve dokümandan kaynaklanmaktadır ve çevreyle ilgili bazı konularda özel sonuçları mevcuttur.

EEB, TTIP'nin çevreye yönelik potansiyel sonuçları ile ilgili endişelerini ifade ederken başlı başına ticaret ve yatırım anlaşmalarına ilişkin herhangi bir tutum takınmamaktadır veya artırılmış ticaret, yatırım akımları ve sürdürülebilirlik arasındaki ilişkiye yönelik daha kapsamlı konuları ele almak niyetinde değildir. Ticaret ve yatırımın önündeki gereksiz engellerin kaldırılması görünüşe bakılırsa meşru bir hedeftir. Bununla birlikte, kaldırılmaları halinde, çevrenin, çalışma koşullarının veya kamu sağlığının korunması gibi temel amaçlara hizmet edecekse bu "engeller" gereksiz olarak nitelendirilemez. Aslında önemli olan, bu amaçların bu türden herhangi bir anlaşmayla bir şekilde riske atılmaması, aksine bu türden bir anlaşmayla desteklenmesinin sağlanmasıdır.

'Düzenlemede İşbirliği veya Uyum'

AB tarafından da önerildiği üzere, bu başlık altında, düzenlemede daha yakın bir işbirliği sağlanması için bir dizi kural, usul ve yapılar oluşturulacaktır.ⁱⁱⁱ Buradaki amaç, eşdeğerliliğin tanınması, karşılıklı tanıma veya güven ile veri ve bilgi alışverişi yoluyla düzenlemedeki uyumluluğun güçlendirilmesi söz konusu olduğunda ticareti kolaylaştırıcı çözümlerin araştırılmasıdır. Bu başlık ile, planlama aşamasından itibaren her iki tarafın da birbirini, potansiyel olarak önemli ticari etkileri olan herhangi bir düzenlemeye yönelik veya mevzuat ile ilgili inisiyatiften düzenli olarak haberdar etmesi öngörülmektedir. Kıdemli düzenleme mercilerinden ve ticaret temsilcilerden oluşacak bir Düzenleyici İşbirliği Konseyi (RCC) kurulacaktır. RCC, planlanan ve devam etmekte olan düzenlemede işbirliği faaliyetlerine genel hatlarıyla değinen ve düzenlemede işbirliğinin nasıl derinleştirileceğine ilişkin ortak öneriler getiren Düzenleyici Programı her yıl hazırlayacaktır. RCC, sektörel kısa süreli çalışma grupları tarafından desteklenecek ve iş dünyası, tüketici temsilcileri ve sendikalardan oluşan çok paydaşlı danışma kurulu ile "karşılıklı iletişim" halinde olacaktır.

AB ve ABD'deki sanayi^{iv}, RCC'nin kurulmasında ısrarcı davranarak AB'nin düzenlemede işbirliğine yönelik yaklaşımının, mevzuatı birlikte hazırladığı ABD'nin iş yaklaşımı ile harmanlanmasını riske atmıştır.

Yatırımcı Devlet İhtilaf Çözüm (ISDS) Mekanizmaları – şirketlerin menfaatlerinin korunmasına yönelik kıyıötesi (offshore) mahkemeler

Yatırımcı Devlet İhtilaf Çözüm mekanizmaları 1950'lerden bu yana mevcuttur fakat AB ve ABD ile çoğunlukla gelişmekte olan ülkeler arasında yapılan ikili anlaşmalara dâhil edilmeleri sonucu son yıllarda daha sık kullanılmaya başlanmıştır. Bu tür mekanizmalara başvurulmasıyla ilgili olarak yaygın olarak ortaya konulan argüman, AB ve ABD'de bu sorunun potansiyel ciddiyetini kanıtlayacak çok az örnek bulunmasına ve böyle bir sorun çıktığında diğer mekanizmaların yetersiz kalacağı kanıtlanmamış olmasına rağmen, yerli şirketlerin, yabancı yatırımcılar karşısında tercihli uygulamadan yararlanmalarının sağlanmasıdır. Ancak, gerçekte, bu tür mahkemeler, şirketlere kendi menfaatlerine ters düşen hükümet politikalarına karşı saldırıya geçmeleri için eş benzeri görülmemiş araçları düzenli olarak sağlamaktadır. Bu mekanizma sayesinde şirketler, ulusal yargı sistemini aradan çıkararak, bir yatırım anlaşması uyarınca faydalandıklarını iddia ettikleri gelirler için tazminat talep edebilirler. Bu mahkemeler, genellikle, "hâkimlik yapmak" ile şirket adına hükümet aleyhine dava açmak arasında rotasyona tabi olan üç özel sektör avukatından müteşekkildir. Bugüne kadar bilinen bütün davaların %55'inde sadece 15 avukat müdahil olmuştur^v. Bu mahkemeler tarafından verilen kararların temyiz yolu açık değildir ve mahkemenin bir hükümeti ödemekle yükümlü kılabileceği para cezası miktarında da sınır yoktur.

Son on yılda açılan ve şirketlerin lehine sonuçlandığı takdirde devletlerin, sonuçta vergi mükelleflerinin ödediği, yüklü miktarlarda cezalar ödemesini gerektiren dava sayısı iki katına çıkmıştır^{vi}. ABD’de bir enerji şirketi olan Lone Pine’in Quebec’te hidrolik kırmaya getirilen yasağa karşı Kanada’ya 250 milyon dolarlık bir dava açması, Chevron’un, kendisine verilen 18 milyar dolarlık para cezasını temyize götürmek için ISDS’yi kullandığı Chevron-Ekvator davası veya İsveç’teki enerji devi Vattenfall’ın Almanya aleyhine bir yatırımcı devlet davası açarak kendisine ait iki nükleer elektrik santralinden kaynaklanan kar kayıplarının tazmin edilmesi için 3,7 milyar avro talep ettiği Vattenfall-Almanya davası bu tür davalara örnek teşkil etmektedir^{vii}. AB ve ABD’nin de desteklediği bu mekanizmanın AB ve ABD arasında yapılacak bir anlaşmaya dahil edilmesiyle bu türden davalarda hem AB hem de ABD’de kayıtlı olan 75.000 şirket lehine kayda değer artış olması ve muhtemelen daha da önemlisi, çevre de dahil bazı alanlarda “yasama faaliyetleri bakımından soğuk duş” etkisine yol açması beklenebilir. Nihai anlaşmada düzenleme hakkını elinde bulunduran taraflara ilişkin bir bölüm bulunsa da bir ISDS mekanizmasının anlaşmaya dahil edilmesi, AB’nin bu hakkı herhangi bir şekilde azimle veya bu alanlarda liderlik yaparak kullanmasını oldukça karşılanması güç hale getirebilecektir.

Yatırımcı devlet ihtilaf çözümü mekanizmasının bu anlaşmaya dâhil edilmesi yerine, ister Hollanda, Almanya ve BK gibi daha uç noktada olsun ister Komisyonun desteklediğini iddia ettiği şekilde yumuşak bir formatta olsun, yatırımın korunmasına ilişkin bir başlığın eklenmesiyle AB ve ABD’de, yatırımcının haklarını

savunacağından emin olabileceği iyi işleyen mahkeme sistemlerinin zaten mevcut olduğu onaylanabilir.

TTIP’de yapılan değişikliklerin hızla onaylanması

Diğer bir endişe kaynağı ise ulusal onay usullerini gerektirmeyen basitleştirilmiş bir mekanizma aracılığıyla TTIP’nin sektörler hakkındaki eklerinin değiştirilmesine veya yeni girdilerin yapılmasına yönelik olarak AB tarafından kolaylaştırılmış usule ilişkin verilen tekliftir. Bu husus, sonraki bir aşamada, örneğin GDO’lar konusunda, mutabakatın engellenmesine ancak daha sonra bu konunun diğer onay usulleri aranmaksızın anlaşmaya dâhil edilmesine imkân verebilecektir.

Bu durum, kapalı kapılar ardında anlaşmalar yapılmasına sürekli ve etkili bir davetiye çıkaracak ve bu da demokratik gözetimin sınırlı kalmasına yol açacaktır. Özellikle de Düzenleyici İşbirliği Konseyi’ne yönelik tekliflerle birleştirildiğinde, bu husus, TTIP’yi açık uçlu bir ilişkiye dönüştürecek ve çevre politikalarının daha fazla geliştirilmesini sınırlamak için oldukça etkili bir araç haline getirecektir.

Büyük ölçüde kamu politikasının zayıflatılmasına bağlı belirsiz ekonomik kazançlar

İş ve büyümeye ilişkin olarak yapılacak nihai bir anlaşma sonucunda TTIP’nin sunması beklenen faydalar hakkında çeşitli iddialarda bulunulmuş ve bu beklentilerden dolayı da müzakereler, Komisyon Başkanı Barroso ve ABD Başkanı Obama’nın ilgisini çekmiş ve desteğini kazanmıştır. Avrupa Komisyonu, yapılacak bir anlaşmanın “şirketlere milyonlarca avro kazandırabileceğini ve yüzbinlerce iş alanı yaratabileceğini iddia etmek için hâlihazırda oldukça yaygın olarak kullanılan bir etki analizi

düzenlemiştir (bu hususta Ekonomi Politikaları Araştırması Merkezi görevlendirilmiş ve ECORYS tarafından yapılan çalışmalar esas alınmıştır)^{viii}. Anlaşmanın tamamıyla uygulanması halinde Avrupa'daki ortalama bir hane halkının her yıl fazladan 545 avro kazanması ve ekonomimizin GSYİH'nin yaklaşık %0,5'i oranında artması beklenmektedir.”

Bu rakamlar, Tarife Dışı Engellerin kaldırılması seviyelerine ilişkin gerçekdışı varsayımlar kullanılarak – bu “engellerin” kamu sağlığının, çevrenin veya işçi haklarının korunması bakımından getireceği faydalar değerlendirilmeksizin- yapılan sınırlı bir modelleme çalışması sonucunda ortaya çıkmasına rağmen, burada yer aldığı şekliyle büyük ölçüde alıntılanmakta ve atıfta bulunmaktadır. Bu çalışma aynı zamanda, Komisyon'un etki analizi ve daha iyi düzenlemeler yapmak için oluşturduğu ve AB'nin çevre politikası oluşturmada titizlikle uyguladığı kendi standartlarını karşılayıp karşılamadığı sorunu da gündeme getirmektedir. Gerçek şudur ki, çalışmada değerlendirilen Tarife Dışı Engellerin en yüksek seviyelerde kaldırılmasını içeren tek senaryo AB ekonomisindeki 120 milyar avro miktarındaki bir artışa neden olmuştur. (AB'nin GSYİH'sinin daha önce belirtildiği gibi %0,5'ine denk düşmektedir). Bununla birlikte, yapılan çalışmaya göre, bu artış birden olmayacak ve yıllık %5'lik büyümeyi artırmayacaktır. AK'nin çalışmasında, anlaşmanın tam olarak yürürlüğe girmesinin on yıl süreceği ve bu süre zarfında da yıllık ekonomik büyümeye olan etkisinin %0,5 değil %0,05 olacağı ve bunun on yıl devam edeceği tahmin edilmektedir. Ayrıca bu tahmin, daha önce de belirtildiği gibi, müzakerelerde hangi konularda başarıya ulaşılabacağına ilişkin olarak çalışmada yer alan senaryoların en uç noktasını teşkil etmektedir. Bu çalışmadaki daha

gerçekçi senaryolara bakılacak olursa, on yıl sonunda GSYİH'de %0,1'den biraz daha fazla bir artış olacağı tahmin edilmektedir, yani on yıllık dönem için GSYİH'de yıllık %0,01 oranında bir artış olması beklenmektedir. Atlantik'in diğer tarafındaki rakamlar biraz daha iyidir. Kalan birkaç tarifinin de (AB'de daha yüksek olan) kaldırılmasıyla, ABD'nin GSYİH'sinde öngörülen artış 20,5 milyar dolardır^x ve bu rakam, karşılaştırılacak olursa, Apple iPhone5'in piyasaya çıkmasıyla ABD'nin GSYİH'sinde oluşacak etkinin beşte birini teşkil eder^x.

Aslında, TTIP'yi destekleyenlerin ileri sürdüğü kazançların çoğu sağlık, güvenlik, çevre ve finans sektöründeki düzenlemeleri içeren “tarife dışı engellerin” veya “ticaretin önündeki teknik engellerin” kaldırılmasıyla elde edilecektir. Bununla birlikte, bu durumun mali sonuçlarına ilişkin rakamlar mevcut değildir. Yukarıda bahsi geçen çalışmalardan hiçbirinde,

örneğin, daha fazla çevre kirliliği ve eko-sistemlerin bozulması şeklindeki potansiyel zararlar ve söz konusu engellerin kaldırılması sonucunda bunların giderilme biçimleri değerlendirilmemiştir. Bu hususlar, en azından müzakerelerin başlamasından birkaç ay sonra başlayan Sürdürülebilirlik Etki Analizinin (SIA) bir parçası olarak değerlendirilecektir. Böyle bir değerlendirmenin müzakerelerin sonuçlarını nasıl etkileyeceği konusu halen belirsizdir.

Şeffaf olmayan usuller

TTIP müzakereleri, örneğin yeni bir iklim anlaşmasına yönelik yürütülen uluslararası müzakerelerden farklı olarak, bir gizlilik kültürü içerisinde yürütülmektedir. Müzakere belgeleri ve pozisyonları sadece kısmen yayımlanmakta ve en önemli unsurlar sıklıkla bu belgelerden çıkarılmaktadır. Sadece sınırlı sayıdaki üye devlet temsilcisi ve parlamenterler, gizliliğe riayet edilerek, gelişmeler hakkında daha ayrıntılı bir biçimde bilgilendirilmektedir. Komisyon, müzakerelerin başlamasından birkaç ay sonra ve Komisyonun müzakerelerin siyasi riske girdiğini anlamasını müteakiben, tesis edilmesi önerilen ve sanayi ve sivil toplumdan paydaşlarından oluşan TTIP Danışma Grubunun gelecekteki muhtemel üyelerinden edindikleri bazı bilgileri gizli tutmalarını istemiştir. Nihai anlaşmanın metni yalnızca, müzakerelerin en son aşamasında Avrupa Parlamentosuna ve AB Dışişleri Bakanlarına sunulacak ve kendilerinin bu metni reddetmekten veya onaylamaktan başka bir seçeneği olmayacaktır. Bu çerçevede, şeffaflığın olmaması kabul edilemez.

İklim ve enerji politikaları

Avrupa, iklim değişikliği ile mücadele edebilecek ölçüde etkili olacak iklim ve enerji politikalarını oluşturmak amacıyla siyasi irade oluşturmak için mücadele ederken, TTIP kapsamında müzakere edilen birkaç hüküm, hem mevcut politikalar hem de yenilerinin geliştirilmesi bakımından doğrudan tehdit oluşturabilir. RCC ve ISDS'den gelebilecek potansiyel soğuk düş etkisi, mevcut standartların "eşdeğerliliğinin" veya "karşılıklı tanınmasının"^{xi} belirleneceği bir süreç sonucunda "ticaretin önündeki teknik engellerin kaldırılması veya azaltılması" yönünde belirtilmiş olan hedeften veya mevcut standartların, TTIP'nin bir parçası olacak şekilde uluslararası ölçekte onaylanmış yeni standartlara dönüştürülmesine ilişkin yükümlülükten kaynaklanabilir. Bu anlaşmanın yapılması için ısrar eden müzakereciler veya sanayi grupları tarafından listelenen söz konusu "teknik engeller" için şu örnekler verilebilir: **enerji verimliliği etiketleri, araba standartları, yeşil veya sürdürülebilir kamu alımı politikaları, kaya gazı ve katran kumu da dâhil fosil yakıtların gelenek dışı çıkarılmasına ilişkin düzenleme, biyo enerjiye ilişkin sürdürülebilir standartlar ve buzdolapları ve dondurucular gibi aletlerde F gazlarının yasaklanması**^{xii}. Bu durum, örneğin, otomobil emisyon seviyelerinin gerçekte, otomobil sanayinin test laboratuvarlarından bildirilen sonuçlardan %23 daha yüksek olduğuna işaret eden ve

otomobil emisyonlarına ilişkin AB tüzüğünde mevcut olduğu bilinen ekşiğin kapatılmasının neredeyse imkansız olacağı anlamına gelebilir. Bununla birlikte, daha da öncelikli olarak, AB'nin iklim politikalarını güçlendirecek mevcut sorunlar bakımından, ABD'nin bu sürece TTIP kapsamında katılması fayda sağlamayacaktır.

Kimyasallar politikaları

AB'nin hakim kimyasallar politikası olan REACH, hem oluşturulması hem de uygulanması sırasında AB çevre hukukunun üzerinde en şiddetli tartışmalardan birisi yapılmış olan parçalarından biridir. Sonuç olarak, Endokrin Bozucu Kimyasallar, kokteyl etkileri ve nano gibi yeni malzemelerin nasıl ele alınacağı dâhil, en tartışmalı konulardan bazıları hala AB kanun koyucuları tarafından çözüme kavuşturulmamıştır. Beklendiği üzere, ABD kimyasal sanayisi, REACH'in ABD'nin Kimyasal üretimi önündeki en büyük engel olduğunu iddia etmiştir^{xiii}. Aynı zamanda da REACH'in insan sağlığını zararlı kimyasallardan koruma hedefinin başarıya ulaşması için AB'nin yapması gereken çok daha fazla şey vardır.

TTIP, REACH'in uygulanmasını, örneğin işin gizliliğine dair hükümler getirmek veya Yüksek Önem Arz eden Maddelerin belirleneceği zaten zor işleyen bir süreci yavaşlatmak suretiyle doğrudan veya bir şirketin, ürünlerinin AB tarafından uygun bulunmaması halinde Atlantik'in diğer tarafına geçmesine imkan verecek "karşılıklı tanıma" sistemi yoluyla dolaylı

olarak engelleyecek hükümleri dâhil etmek suretiyle REACH'ın uygulanmasını sekteye uğratabilir.

GDO'ları da içeren tarım ve gıda güvenliği

Sürdürülebilir tarım ve gıdaya yönelik tehditler, esasen Sağlık ve Bitki Sağlığı (SPS) ile ilgili kısıtlamalara ilişkin müzakerelerden kaynaklanmaktadır. Burada, her iki tarafın da sanayisi, "SPS tedbirleri gibi bilime dayanmayan tarife dışı engellerin kaldırılması ve azaltılmasında" ısrarcı olmaktadırxiv. Bu da, bir ürünün güvenli olup olmadığına ilişkin ispat mecburiyetinin yetkili makamlara düşeceği ve bunun da şirketlerin kendi ürünlerini piyasaya erişimini güvence altına almak için bilimsel olarak belirsizlik olduğu iddiasında bulunabilecekleri anlamına gelebilir. Durum böyle olursa, antlaşma ile düzenlenen ihtiyatlılık ilkesi doğrudan sekteye uğrar ve böylece AB veya bir hükümet bilimsel belirsizliği belli ölçüde dikkate alarak hareket edebilir. Daha belirgin biçimde ifade edilecek olursa, Avrupa ülkelerinin Genetiği Değiştirilmiş ürünlere izin vermemesi veya klorlu tavukları, raktopamin adlı büyüme ilacı ile beslenen domuzların etlerini veya AB'de halihazırda izin verilenden daha yüksek oranda pestisit kalıntısı içeren meyveleri ithal etmeyi reddetmesi daha da güç hale gelecektir Standartların, AB organik gıda tüzüğü üzerinde yapılması planlanan revizyon ile doğrudan veya karşılıklı tanıma kuralları ile dolaylı olarak sekteye uğratılması yoluyla, AB gıda etiketlemesine ve özellikle de organik gıdaların etiketlemesine yönelik bir tehdit oluşacaktır.

i Bkz: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/international/cooperating-governments/usa/jobs-growth/consultation-on-regulatory-issues_en.htm
ii Dg Trade internet sitesinde mevcuttur:<http://ec.europa.eu/trade/policy/in-focus/ttip/resources/>
iii RCC'ye ilişkin olarak sızdırılan AB müzakere belgesi linki: <http://corporateeurope.org/sites/default/files/ttip-regulatory-coherence-2-12-2013.pdf>
iv BusinessEurope ve ABD Ticaret Odası: "Regulatory Cooperation in the EU-US Economic Agreement" (AB-ABD Ekonomik anlaşmasında Düzenlemede İşbirliği) Ekim 2012, sayfa 4 <http://corporateeurope.org/sites/default/files/businesseurope-uschamber-...>
v Profiting from Injustice (Adaletsizlikten faydalanma):<http://www.tni.org/sites/www.tni.org/files/download/profittingfrominjustice.pdf> vi http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/webdiaepcb2013d3_en.pdf
vii Overview of ISDS cases from the US and Canada (ABD ve Kanada'daki ISDS davalarına genel bakış:): <http://www.citizen.org/documents/investor-state-chart.pdf>
viii Reducing Transatlantic Barriers to Trade and Investment, An Economic Assessment, Centre for Economic Policy Research (Ticaret ve Yatırımın Önündeki Engellerin Azaltılması, Ekonomik Değerlendirme, Ekonomi Politikaları Araştırması Merkezi): http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2013/march/tradoc_150737.pdf ve EC Impact Assessment Report (AK Etki Değerlendirmesi Raporu): http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2013/march/tradoc_150759.pdf
ix http://www.ecipe.org/media/publication_pdfs/a-transatlantic-zero-agreement-estimating-the-gains-from-transatlantic-free-trade-in-goods.pdf
x <https://mm.jpmorgan.com/EmailPubServlet?h=825pgod&doc=GPS-938711-0.html>
xi Reference to non tariff barriers (Tarife dışı engellere atf)
xii Genel bir bakış ve diğer atıflar: <http://www.citizen.org/documents/TAFTA-climate-factsheet.pdf> xiii; <http://www.socma.com/PressRoom/index.cfm?subSec=3&sub=71&articleID=4382>
Genel bir bakış ve diğer atıflar: <http://www.citizen.org/documents/TAFTA-food-factsheet.pdf> xv Compassion in World Farming, TTIP Briefing
Burada verilen örneklerin pek çoğu AB'nin, ABD'ye kıyasla, daha ilerlemiş bir düzenleyici rejim benimsediği alanlara ilişkin olsa da ABD'de benimsenmiş olan daha ilerleyici bir yaklaşımın benzer şekilde TTIP ile sekteye uğratıldığı diğer örnekler de mevcuttur, örneğin hava kirliliği standartları veya finans sektöründeki düzenlemeler.

SON NOTLAR

İrtibat: Pieter de Pous, EEB Politika Direktörü, pieter.depous@eeb.org veya +32-22891306 8

ABD'deki federal düzenleyici, hayvanların canlı oldukları son günü kapsayan İnsani Kesim Yasası haricinde gıda ve ilaç güvenliği bakımından hayvan refahını dikkate almadığından gıda güvenliği ile ilgili endişelere ilaveten, hayvanların refahı açısından potansiyel sonuçlar mevcuttur^{xv}. Ayrıca, antibiyotiklerin büyümeyi hızlandırıcı olarak kullanılması AB'de aşamalı olarak durdurulmuş ve halihazırda yasaklanmışsa da ABD'de bu ilaçlara halen izin verilmektedir. TTIP, AB ve ABD'de uygulanan ve insanların antibiyotiğe karşı giderek direnç kazanmasıyla da bağlantılı olan, koruyucu bir tedbir olarak antibiyotiklerin sıklıkla bütün bir sürüye yemleri ve sularına karıştırılarak verilmesi suretiyle bu ilaçların profilaktik kullanımına başvurulmasını da zorlaştırabilir^{xvi}.

Kilit talepler:

Çevrenin korunmasına ve bununla bağlantılı olarak Avrupa vatandaşlarına menfaatlerine yönelik olarak ortaya çıkan açık ve muhtemel potansiyel tehdit dikkate alındığında, EEP:

- AB müzakerecilerinin bütün müzakere belgelerine halkın tam erişimini sağlaması, kapsamlı bir Sürdürülebilirlik Etki Analizinin, müzakerelere devam edip edilmemesi yönündeki bir kararı da içerecek şekilde, hızla tamamlanmasını ve sonraki müzakerelerde dayanak olarak kullanılmasını temin etmesi,
- Avrupa Parlamentosu ve AB üyesi devletlerin, Kanada ile henüz onaylanmış olan CETA anlaşmasını, Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan

Sürdürülebilirlik Etki Analizi ile bu anlaşmada yer almaması yönünde tavsiyede bulunulan Yatırımcı Devlet İhtilaf Çözümü mekanizmasını içerdiğinden, katı bir biçimde reddetmeleri,

- Avrupa Komisyonunun, düzenlenmede işbirliğine, yatırımcı devlet ihtilaf çözümüne, hızlı onaylama işlemine yönelik mekanizmaların ve enerji, iklim, kimyasallar, tarım ve gıda ile çevre politikasının zayıflatılacağı diğer alanlara yönelik düzenlemede işbirliğinin daha kapsamlı formlarının TTIP'ye dahil edilmemesini sağlaması,
- Komisyonun yukarıdaki tartışmalı hususlardan hiçbirini TTIP dışında tutamaması halinde, Avrupa Parlamentosu ve üye devletlerin nihai TTIP anlaşmasını reddetmeye hazır olması yönünde çağrıda bulunur.

